kılavuzumuz bilimsel sosyalizm, silahımız partimizdir

çark başak

türkiye işçi partisi merkez yayın organı

yıl: 1 sayı: 13 — 16 ağustos 1976 pazartesi — 150 kuruş

EGE VE KIBRIS

Behice BORAN ·
Genel Başkan

Türkiye ile Yunanistan arasında anlaşmazlık konusu olan Ege sorununun şu son günlerde büründüğü biçim, sorunun esasına ilişkin hususlardan ziyade ikincil denilebilecek nedenlerden doğmaktadır. Ama bundan dolayı, sorunun bugün aldığı biçim ve tırmandığı düzey önemsizdir, denilemez, önemi küçümsenemez de. Zaman olur ki, ikincil, günlük etkenler birden ön plana çıkar, ağır basar ve sorunun temel unsurlarının zorunlu kılmadığı sonuçlar birden doğuruverir. Ege kıta sahanlığına ilişkin bugünkü durum bu niteliktedir. Hiç gerekmediği ve gerek Yunanistan'a, gerekse Türkiye'ye büyük zararlardan başka bir şey getirmiyeceği halde, ve gerçekte de istenmediği halde, iki ülke arasında bir savaş patlak verebilir. Böyle bir olasılık kesinlikle önlenmelidir.

Batısının en büyük kısmı Ege'ye uzanan Türkiye'nin Ege'de kıta sahanlığı bulunduğu açıktır. Karşılıklı kıta sahanlıklarının saptanmasına ilişkin olarak teknisyenler düzeyinde Bern'de görüşmeler yapılagelmiş olduğuna göre Yunanistan Türkiye'nin Ege'de kıta sahanlığına sahip bulunduğunu esasta kabul etmiştir. Sorun iki ülkenin sahanlıklarının sınırının saptanmasıdır.

Sorunun mutlaka barışçı yoldan çözümlenmesi kabul edilmeli ve sağlanmalıdır. Barışçı olmazsa silahla da olur gibi bir düşünce kafalardan silinip atılmalıdır. Barışçı yol tartışmasız ve tereddütsüz benimsendikten sonra bunun somut yöntemleri bulunmalı ve uygulanmalıdır. Sorun bugün budur. Diğer bütün sorunlar, iddialar, savaşın önlenmesi sorunu karşısında ikinci planda kalır. Bu gün için hiç bir sorun savaşın önlenmesi kadar önemli değildir.

Kamuoyunu heyecanlandıran, savaş öncesi havası yaratıp bu havayı kızıştıran davranışlardan titizlikle kaçınmak gerekirken bugün her iki ülkede de bunun tersi yapılmakta, heyecan yükseltici ve savaşa yol açabilecek bir hava tehlikeli biçimde körüklenmektedir. Sorunun temel ögelerinin akılcı, gerçekçi incelenmesi ve çözümünün aranması yerine, taviz verir, geriler duruma düşmemek kaygısı, karşısındakinden daha baskın çıkma eğilimi ağır basmaktadır. Bunun sonucu olarak da sözünü ettiğimiz hava oluşup kızışmaktadır.

Sorunun tartışmasını bu havadan çıkartmak şarttır. Ülkeyi yönetenler soğukkanlı gerçekçi, akıllıca hesaplı olma ve davranma durumundadırlar. Bu nitelikte ve sorunlara geniş bir perspektif içinde uzun vadeli açıdan bakan bir politika yürütenler sonunda kazanırlar.

«Kıbrıs'ın tamamını isteseydik işgal edebilirdik; şimdi de edebiliriz. Tarihte on iki ada Türk'lerin olmuştu; hiç bir zaman Yunanlıların olmamıştır. Yunanlılarla aramızda savaş çıkarsa yenen biz oluruz» tavrından ve bu yollu sözlerden vaz geçilmelidir. Bu, tavır hem karşı tarafı, meydan okumada geri kalmama kaygısıyla sert karşı çıkışlara iteleyerek gerilimi yükseltmekte, hem dünya politik çevrelerinde Türkiye'ye «kötü» puvan verdirmekte, hem de içte gerçekleri görmekten uzak kof, şoven bir milliyetçiliği körüklemektedir.

Durmadan Çandarlı ile Sismik I'i, C.H.P. koalisyonu zamanındaki durum ile MC iktidarındaki durumu kıyaslayıp Demirel ve Ortakları iktidarını kışkırtmak artık bir yana bırakılmalı. Olmuş ile ölmüşe çare olmadığına göre, artık bugün ve gelecek üzerinde durulmalı, bir savaşa meydan vermeden sorunun gerçekliğe ve hakkaniyete uygun çözümü için neler yapılabilir, onun üzerinde durulmalıdır.

Her ne kadar kıta sahanlıkları sınırlarının tesbiti teknik bir konu ise de, sorun bütününde öncelikle politiktir. Vakit geçirilmeden yüksek kademe politik temsilciler temasa geçmeli ve o düzeyde de görüşmeler başlatılıp sonuca varıncaya dek sürdürülmelidir.

Yunanistan'ın sorunu B.M. Güvenlik Konseyine ve Lahey Adalet Divanına götürmesi, onun, hiç değilse şimdilik durumu bir sıcak savaşa doğru getirmekten sakındığı anlamına gelir. Yunan dışişleri bakanı Bitsios' un B.M.'e gitmek üzere yola çıkarken verdiği demeç de bu yorumu doğrulamaktadır. Yunanistan'ın bu ikili girişimiyle Yunanistan Türkiye arası Ege uyuşmazlığı bir süre askıya alınmış olmaktadır. İki Yunan notası arasında da bir yumuşama sezilmektedir. Basında çıkan nota metinleri doğru ise, birinci nota «Yunan hükümeti Yunanistan'a ait olan kıta sahanlığı üzerindeki haklarını koruyacağını bildirir» cümlesiyle son bulurken, 2. notanın son cümlesinde «Yunan hükümeti, Türkiye'nin girişimlerinden doğacak gerçek ve hukuki sonuçları tartacaktır.» demekle yetinilmektedir. Tam bu sırada Karamanlis'in ani bir kararla ve «cuntacı» oldukları gerekçesiyle 236 subayı emekliye sevkedişi de anlamlıdır. Bu durumda, gerilimi artıran Türkiye olmamalıdır.

Yunanistan Lozan andlaşması hükümleri uyarınca 12 adayı silahtan ve askerden arındırmış hale getirmeli, Türkiye'de de bu adalar üzerinde hak iddia edici nitelikte söz ve yayınlardan, tavır takınmalardan sakınılmalıdır. Türkiye'nin «Misak-ı Milli» sınırları dışında toprak iddiaları olamaz.

Ege kıta sahanlığı ve Kıbrıs sorunları birbirinden ayrı ve bağımsız sorunlar olarak gözükse ve Türkiye bu tezi, ne denli savunsa dahi dünya politik düzeyinde bunlar birbirine bağlı olarak değerlendirilecektir. Daha açıkçası, diğer ülkelerin Kıbrıs'a ilişkin olarak Türkiye hakkında verdikleri yargı ve aldıkları tavır, Ege sorunu konusunda aldıkları veya alacakları tavrı etkiler. Bu kaçınılmazdır.

Kıbrıs konusunda ise Türkiye'nin dünya'da pek destekleyici bulamadığı biliniyor. En çok güvenilen müslüman ülkeler ve Orta Doğu Arap ülkeleri dahi Makarios ile iyi ilişkileri sürdürmektedirler ve uluslararası toplantılarda Kıbrıs Türk Federe Devleti temsilcilerine hiç de yer vermemektedirler. Üçüncü Dünya denilen ülkelerle sosyalist devletler kesinlikle Kıbrıs'ın bağımsızlığının, egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün korunmasından ve dış müdahalelerin olmamasından yanadırlar. Taksim, öncelikle ABD'nin işine gelir, onun ardından AET ülkeleri de bunu kabullenebilir. Ama bugünkü durumda onlar bile Türkiye'den yana değillerdir, ısrarla «taviz» istemektedirler. ABD ambargosu ve yapılan anlaşmanın Kongre'ce onaylanmaması bundandır. Diğer Nato üyelerinin Amerikan askeri «yardım» ının bıraktığı açığı kapatmaya yanaşmamaları da bundandır.

Türkiye'nin iktidardaki ve ana muhalefetteki politik sözcüleri Türkiye'nin bağımsız ve egemen Kıbrıs devletinden yana olduğunu, bu tezi Türkiye'nin savunduğunu tekrarlıyorlar, ama inandırıcı olamıyorlar, 3. dünya ülkelerinin ve sosyalist devletlerin desteğini kazanamıyorlar. İnandırıcı olamıyorlar ve destek kazanamıyorlar, çünkü düşünülen ve önerilen federatif Kıbrıs devleti biçimi ve niteliği Kıbrıs'ın bütünlüğünü, bunun için de gerçekten bağımsız ve egemen bir devlet

«Devamı 8. sayfada»

ÖRGÜT HABERLERİ

DÜZELTME

ÇARK BAŞAK'ın 12. sayısında yayınlanan OLİMPİYATLAR ve SPOR yazısında çerçeve içinde lisansiye sporcular gösterilirken Türkiye'deki Lisansiye Jimnastikçi sayısı 49.000 olarak çıkmıştır. Doğrusu yalnız 49 olacaktı. Düzeltir, özür dileriz.

BÖLÜCÜ SAPIK AKIMLARA KARŞI BİLİMSEL SOSYALİZMİN IŞIĞI ALTINDA

Türkiye İşçi Partisi Konya Ereğli İlçe Başkanı Ercihan Görürgöz'ün mahalli gazetelerde de yayınlanan demeci şöyledir :

İşçi, köylü ve tüm çalışan emekçi halkımızın partisi Türkiye İşçi Partisi bütün engellemelere rağmen Ereğli'de de kurulmuştur.

Yurdumuz Emperyalizmin ve içerdeki ortaklarının egemenlik ve sömürüsü altındadır. Yurdumuz Amerikan Emperyalizmine askeri, siyasi ve ekonomik olarak bağımlıdır. Madenlerimiz, petrollerimiz ve bütün yer altı, yer üstü zenginlik kaynaklarımız bir avuç sermayedarla yabancı şirketlerce işletilmektedir.

Milliyetçi cephe kurulduğundan beri başta işçi sınıfımız olmak üzere bütün emekçilere, memurlara, köylülere, yurtsever öğretmen ve öğrencilere kanlı bir terör uygulanmaktadır. Gün yokki, bir devrimcinin, bir yurtseverin kanı içilmesin. Gün yokki halkımızın temel gıda maddelerine zam yapılmasın.

MC iktidarı, ülke içinde ve dışında ekonomik siyasi açmazlar içindedir. Bütün bunları göz ardı edebilmek başta işçi sınıfımız olmaz üzere emekçi halkımızın uyanışını ve mücadelesini durdurmak için çeşitli oyunlara, provakasyonlara ve operasyonlara baş vurmaktadır.

İşçi sınıfımız ve emekçi halkımız her geçen gün bilinçlenmekte, örgütlenmektedir. İşte bu yüzdendir ki bir avuç eli silahlı kişi iktidarın desteğinden ve göz yummasından yararlanarak sokakları kana boyayabilmektedirler. İşte bu yüzdendir ki işçi sınıfımız üzerinde bir sürü provakasyon denemeleri yapılmaktadır.

Bu günlerde faşist baskı ve terörün odak noktası işçi sınıfı üzerine kaydırılmaktadır. Fakat işçi sınıfımız bütün bu çabaları boşa çıkaracaktır.

Türkiye İşçi Partisi Ereğli'de de faşizme karşı yılmadan mücadele edecektir. Türkiye İşçi Partisi Bağımsızlık, Demokrasi ve Sosyalizm mücadelesinde emekçi halkımıza ışık tutacaktır.

Türkiye İşçi Partisi bir yandan emperyalizme ve faşizme karşı mücadele ederken, diğer yandan da sol kavramların ardına gizlenmiş CIA destekli, modern gericilik olan Maoizmle ve oportünist, revizyonist, goşist gibi bölücü sapık akımlara karşı bilimsel sosyalizmin ışığı altında işçi sınıfının mücadelesini yürütecektir.

Yaşasın Bilimsel Sosyalizm,

Yaşasın İşçi Sınıfının Örgütlü Mücadelesi,

Yaşasın İşçinin, Emekçinin Partisi Türkiye İşçi Partisi,

Bağımsızlık, Demokrasi, Sosyalizm İçin İleri.

EMEKÇİ KİTLELERİN YAŞAM DÜZEYLERİNİ YÜKSELTECEK TEDBİRLER ALINMALIDIR

Türkiye İşçi Partisi Tunceli İl Başkanı Veli Aytaç il örgütünün kuruluşundan sonra aşağıdaki basın bültenini yayınlamıştır.

Bugün ülkemiz, üretimi geliştiremeyen, ürettiğini satamayan, dış ticaret ve ödemeler dengesinde gittikçe büyük açıklar veren, işsizlik ve pahalılığın at başı gittiği ülkelerden biridir. Yine bu dönemde ülkemizde anti demokratik baskı ve şiddet uygulamaları, faşizan baskılar birbirini izlemekte politik saldırı ve cinayetler günlük olağan olaylar haline gelmiş bulunmakta ve yarınından emin olunmayan bir ortam yaşanılmaktadır. İçteki bu gelişmelere paralel olarak ülkemiz dış dünyada da yapayalnız bir durumdadır.

Egemen sınıf büyük burjuvazi, tekeller ekonomik ve politik bakımdan tam bir çıkmaz içinde olup toplumu yönetmede aciz kalmakta ve içinde bulunduğu bu bunalımdan kurtulmanın yolunu başta işçi sınıfı olmak üzere tüm emekçi kesim ve tabakalara, demokratik güçlere daha fazla yüklenmekte aramaktadır. Bu nedenle anti demokratik baskı ve şiddet uygulamaları her gün biraz daha artmakta ve faşizme doğru tırmanma adım adım ilerletilmektedir.

Bu durumda faşizmi önlemek, demokrasiyi geliştirmek, ülkemizi saplandığı çıkmazdan kurtarıp kitlelerin desteğiyle gelişmeye açık toplumsal potansiyelini değerlendirerek aydınlığa çıkarmak için TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ aşağıda belirlenen güncel ivedi sorunların çözümü için mücadele verecektir

— Demokratik hak ve özgürlükler geliştirilmeli, bu yolda bütün engeller temizlenmelidir.

— 1971 sonrasında değiştirilip geriletilmiş olan 1961 anayasasının düzeltilerek demokratik içeriğe kavuşturulmalıdır.

— Düşünce ve örgütlenme özgürlüğüne set çeken 141. ve 142. maddeler kaldırılmalıdır.

— Toplantı ve gösteri yürüyüşleri, dernekler, siyasi partiler ile diğer tüm yasaların anti demokratik madde ve hükümleri ayıklanmalıdır.

— TRT yeniden bağımsız ve özerk bir kurum haline getirilmelidir.

— Tarım iş yasası çıkarılmalıdır.

— Memurlara, öğretmenlere, teknik elemanlara kısacası tüm çalışanlara sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme hakları tanınmalıdır.

— Bütün anti demokratik, baskıcı, ırkçı, şöven uygulamalara son verilmelidir. İnsanın maddi ve manevi gelişmesini sınırlayan politik, ekonomik ve sosyal bütün engellerin kaldırılmasını öngören anayasanın 10. uncu maddesi tastamam uygulanmalıdır.

— Anti emperyalist bir dış politika izlenmelidir. NATO ve CENTO'dan çıkılmalıdır. ABD ile yapılan bütün ikili anlaşmalar feshedilmelidir. Yabancı üsler kaldırılmalıdır. AET ile yapılan anlaşmalar feshedilmelidir ve bu girişimden vazgeçilmeli, enerji ajansından çıkılmalıdır.

— Askeri bloklar dışı, bağımsız bir politika izlenmelidir.

— Anti demokratik eylem ve uygulamaların ekonomik kaynağı kurutulmalıdır. Topraksız ve az topraklı köylüler için yurt sathında uygulanacak ve bedelsiz toprak dağıtımına dayanan bir toprak reformu ve buna bağlı olarak tarım reformu yapılmalıdır. Emekçi kitlelerin yaşam düzeylerini yükseltecek tedbirler alınmalıdır.

Türkiye İşçi Partisi Tunceli İl örgütü bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesini aktif bir biçimde yürütecektir.

çalışma ekipleri: parti yapısının temel taşları

İŞÇİ VE EMEKÇİLERE YÖNELEN
YASADIŞI DAVRANIŞLAR

Gün geçmez ki, Genel Merkez'e bir yasa dışı davranış, horlama, zulüm, baskı, şiddet uygulaması intikal etmemiş olsun. Halâ işçisini en basit sendikal haklardan yoksun bırakan, bunun için akla gelebilecek her türlü yasa dışı davranışı mubah gören türedi patron mu istersiniz, yoksa işletmesindeki tarım proleteryasını kölesi gibi gören derebeyi artığı çiftçi mi, veya üst amiri olan M.C. liderlerinin görüş ve eylemlerinin de sağladığı rahatlıkla, kullanma durumunda olduğu devlet yetkisini baskı ve şiddetin her türlüsü için vasıta sayan her cins ve dereceden memurlar mı istersiniz, yoksa bulduğunu sandığı yasa boşluklarından yararlanıp, vergi iadesinden hayali ihracata kadar kısa sürede devlet kesesinden zengin olma yollarını deneyenler mi? Bütün bunlar gelen mektuplarda, şifahen yapılan müracaatlarda, veya yerel yöneticilerimizin ve örgütlenme çalışmaları da görevli arkadaşlarımızın bizzat yerinde yaptığı incelemelerde boy gösterip dururlar.

Bunların büyük çoğunluğu gündelik büyük basında yer almamıştır; dolayısıyla ilgili olanlar ve olayın geçtiği bölgedeki küçük bir azınlık dışında kamu oyunun bütün bu olup bitenlerden zerrece haberi olmaz. Basına yansımamış veya çokça görüldüğü üzere yansıtılmışdır ama, tahmin edilebilecek nedenlerle olayda bir haber niteliği ve değeri görülmemiştir. Parti olarak bütün bu olaylar Genel Merkezimizde gerektirdiği ciddiyetle ele alınır; gerçekçi olarak —sosyalist her zaman gerçekcidir— olanaklar değerlendirilir; önleyici ve düzeltici olarak Parti'ce bugünden yapılması mümkün ne varsa sonuna kadar gerçekleştirilmeye çalışılır; en azından partililerin çıkardığı veya etkileyebileceği yayınlar yoluyla yahut gereğinde yetkililerce bizzat açıklamalar yapılarak sergilenmeye, kamu oyuna maledilmeye çalışılır.

Çark Başak'ın bu sayısının yazılarının matbaaya verileceği sırada Genel Merkez'e yansıyan son iki örnekten biri, lastik iş kolunda çalışan bir işyerine ait. Çalışma mevzuatının işçi lehine hiç bir hükmünün kapısından içeri girmediği bu işyerinde ne fazla mesai ücreti, ne ücretli tatil, ne iş ve çalışma güvenliği, ne toplu sözleşme, ne sendika, ne de diğerleri. İşçilerin bütün kaderi patronun iki dudağı arasında. Bu işyeri uzakta, gözden ırak bir yerde kurulmuş da değil; İstanbul'un belediye sınırlarının hemen yanıbaşında. Durum, gereği yapılması ve işçilerin asgari yasal haklarına kavuşturulmasının sağlanması için ilgili sendikaya iletildi.

Diğer örnek ise İstanbul'dan binlerce kilometre uzaktan, Doğu Beyazıt'tan. Partili arkadaşımız tarafından bizzat yerinde saptanmış ve fotoğraflarla belgelendirilmiş. Resmi mercilerin yasa dışı baskı ve şiddet uygulamalarının yeni bir örneği. Resmi gerekçe, kaçakçılığı önleme ve kaçakçıları takip. Olan ise dayak, dipçik, kurşun.

Doğu Beyazıt'ın Ortadirek köylüleri, her yaz olduğu üzere Muradiye'ye bağlı Gülüzar köyünde kendilerine ait yayladadırlar; köy erkeklerinin çoğunluğu ise köyde mahsulü kaldırmakla meşguldür. 28 Temmuz günü bir yüzbaşının emrindeki 16 jandarma obaya baskın verir. Koyunlarla ilgili beyannameleri sorar, gösterseler de aldırmaz. Kaçakçılık yaptıklarını söyleyerek sağlılacak koyunları toplamaya kalkışır. Çıkan kargaşada havaya ateşle birlikte kadın ve çocuklar dipçiklenir, bir dipçik darbesi bir hamilenin çocuğunun kaybına neden olur. Sonuçta obadaki beş erkek teslim alınır ve götürüldükleri karakolda dayak operasyonu başarıyla sürdürülür. Aynı operasyonlar etraftaki diğer karakollarda da yinelenir.

Olay, benzerleri içinde ne ilktir, ne de bu gidişle sonuncu olacaktır. Daha önceleri yapılan baskınlarla mala, cana saldırılar sonucu aynı yöre köylüleri bir ölü altı yaralı vermişlerdir. Üstelik olayı protesto girişimlerini önleyici gerekçe dünden hazırdır: Ülkenin ve milletin bölünmezliği, kamu yararı ve sağlığı.

Yukarıda belirtildiği üzere Parti bütün bu olaylar karşısında yapabileceğini sonuna kadar yapmaya çalışıyor. Ancak bütün bu başvurmalar, Genel Merkez'e intikal eden şikayetler ve beklenen yol gösterme dilekleri bir şeyi daha kanıtlamakta. Partimiz, daha şimdiden işçi sınıfı ve emekçi halkımız için bir başvurma, yol gösterme yeri, bir sığınak ve umut kapısıdır. Bunu biz partililerin olduğu kadar bizim dışımızdakilerin de önem ve ciddiyetle değerlendirmesi gerek.

İŞVERENLERİN, ÜCRETLERİN DONDURULMASI İSTEĞİNE KARŞI MÜCADELE VERİLECEKTİR

(Genel Başkan'ın Demeci)

İşverenlerin ücretlerin dondurulması isteği yeni değildir. Bir yılı aşkın bir zamandır bunu tekrarlayıp duruyorlar. Yan ödemelerden şikayetleri de öyle.

Ücret artışlarının enflasyona yol açtığı iddiası da ciddiye alınacak, bilimsel geçerliliği olan bir iddia değildir. Sanayide maliyeti artıran diğer faktörler, sermayedarın kârını azamileştirme dürtüsü ve tekellerin fiyatları tesbit gücü, spekülatif hareketler ve diğer etkenler enflasyon sebepleridir.

İşveren sendikaları genel sekreterinin kendi beyanına göre gerçek ücretler beş yılda % 32 artmıştır, bu yıllık ortalama olarak % 6'nın birazcık üstünde bir artış demektir ki, bu da ülkenin kalkınma hızının, GSMH artışının altında bir artışı gösterir. Yani gerçek ücret artışları daha düşük düzeyde kalmıştır. Ayrıca bu beş yıl zarfında gerçek ücretlerin gerilediği yıllar da olmuştur.

İşverenlerin teşkilatlı olmadığı iddiası da gülünçtür. İşveren sendikaları ve bunların oluşturduğu konfederasyon, sanayi ve ticaret odaları ve birliği, Sanayici ve İş Adamları Derneği, Kalkınma Vakfı hep işverenlerin örgütleridir.

26 Ağustos için düzenlenen toplantı artık işverenleri ileri sürdükleri talepleri gerçekleştirmek yönünde işçi sınıfı ile daha kesin ve güçlü bir mücadeleye kararlı olduklarını ve bir takım yeni tedbirler alacaklarını gösteriyor. Lokavt ve grev fonları teşkili girişimi bu tedbirler arasındadır. İşveren sendikaları genel sekreteri Rafet İbrahimoğlu'nun işveren - işçi - hükümet «üçgenince» işçi ücretlerine bir tavan tesbiti önerisi aslında hükümetten gelen bir önerinin tekrarlanmasıdır. Bir iki ay önce başbakan Demirel yaptığı bir televizyon konuşmasında ücretlere taban ve tavan tesbiti gereğinden söz etmiş, ardından başbakan yardımcısı Erbakan, işverenlerle yaptığı bir toplantıda ücretlerin bir «çerçeve» içinde kalmasını ileri sürmüştür. İşveren - işçi - hükümet «üçgeni» gerçekleştirilirse bu işverenle hükümetin birleşip işçileri baskı altına alması sonucunu verecektir. İşçi sınıfımız bu gelişmeleri dikkatle izleyip, edindiği ve hakkı olan kazanımları yitirmemek için mücadele etmek durumundadır. Bu mücadele verilecektir. Tüm ilerici, demokratik güçlere işçi sınıfının yanında yer almak ve mücadeleye katkıda bulunmak görevi düşmektedir. İşçi sınıfı hareketine vurulduğu an tüm demokratik hak ve özgürlükler ve hareketler tehlikeye girer, giderek yok olur.

SON GELİŞMELER KARŞISINDA
KİTLE ÖRGÜTLERİNDE, ORTAK EYLEM PROGRAMLARINA DOĞRU

Demokratik kitle örgütlerini yakından ilgilendiren, temsil ettikleri kitleleri derinden etkileyen gelişmeler, özellikle son aylarda yoğunluk kazanmıştır.

SERMAYENİN EMEK ÜZERİNDEKİ BASKISI DAYANILMAZ BOYUTLARA ULAŞMIŞTIR :

Tüketim mallarındaki fiyatlar son aylar içinde alabildiğine yükselirken, gerçek işçi ücretleri, değil son aylarda son yıllarda herhangibir artış göstermemiştir.

Ekonomik ve demokratik yasal direnme haklarını kullanan işçilere ve emekçi kitlelere uygulanan anti demokratik yasalar yetmiyormuş gibi, Valilere, toplu sözleşme ve grevlere müdahale yetkisi veren tasarılar hazırlanmaktadır.

Katsayılar yükseltilmemiş, memurlar ağır koşullar içinde çalışmaya mahkûm edilmişlerdir. Bu ağır koşullara politik baskılar eklenmekte, işten uzaklaştırmalar ve nakiller geçmişte görülmemiş bir düzeye ulaşmaktadır.

Zarar ettikleri gerekçesi ile kamu iktisadi kuruluşlarının özel sektöre devri planlanmaktadır. Etibank ve Türkiye Elektrik Kurumu (TEK), bu kuruluşların başında gelmektedir.

İşçi sınıfımız ve emekçi kitleler üzerindeki enflasyonist baskılar artarken, büyük sermayeye açılan krediler yükselmeğe devam etmektedir.

EMPERYALİST GİRİŞİMLER YOĞUNLAŞMIŞTIR :

Büyük tekellerin paravan kuruluşu Dünya Bankasından alınan krediler artmakta, karşılığında, gerisindeki tekellere yeni sömürü alanları hazırlanmaktadır.

İthal fiyatlarının yükseltilmesi ile, yabancı şirketlerin gizli kâr transferleri arttırılmıştır.

Osmanlı Bankasının yarıdan fazla hissesi bir Amerikan bankası tarafından satın alınmış, bir Alman bankasına yatırılacak mevduata, Merkez Bankasının faiz ödemesi kararlaştırılmıştır.

Bu gidişi planlamak ve hızlandırmak üzere Uluslararası Para Fonu Ortadoğu uzmanları çağrılmaktadır.

Sadece günlük gazetelerden aktarılan yukarıdaki haberler, son gelişmelerin küçük bir parçasıdır.

BU ORTAMIN DEMOKRATİK KİTLE ÖRGÜTLERİ VE PROGRAMLARI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ :

Yukarıda kısaca değinilen gelişmeler, demokratik kitle örgütlerini ve programlarını da doğal olarak etkilemektedir :

Hangi Konfederasyona bağlı olursa olsun, Sendikalarda, yöneticiler, temsil ettikleri kitlelerin ekonomik ve demokratik taleplerinin baskısıyla, ya daha ileri adımlar atmak zorunda kalmakta, ya da kitlelerinden soyutlanmaktadırlar.

Özellikle son aylar içinde Türk - İş'teki huzursuzluğun artması, yöneticilerin muhalefetine rağmen grevlerin ve direnişlerin yoğunlaşması, kitle halinde DİSK'e katılmalar, Politik gelişmeler karşısında işçi sınıfımızın, üstelikte akıl almaz baskılara rağmen, bilinçli, kararlı tavrını göstermektedir.

Diğer demokratik kitle örgütlerinde, özellikle meslek kuruluşlarında ise kitlelerle ilerici yönetimler arasındaki ilişkilerin olumlu bir yönde geliştiği görülmektedir.

Üye sayılarındaki artış, aktif üye sayılarındaki artış ve bu gerçeklerin yansıdığı son kongreler gelişmenin somut örnekleridir.

Toplumsal gelişmenin doğal sonuçlarından bir diğeri de kitle örgütlerinin programlarındaki gerçekçi, tutarlı, etkin muhtevadır. Bu programlarda genellikle ortak iki nitelik dikkati çekmektedir : 1) Antiemperyalizm, 2) Antifaşizm.

Bu iki niteliğin kaynaklandığı görüş ise programların bir çoğunda şöyle ifade edilmektedir :

«Kitlenin ekonomik, demokratik, mesleki vb... sorunları, halkımızın sorunlarının bir parçasıdır. Soyutlanamazlar. İşlevleri bu sorunların çözümü olan demokratik kitle örgütleri ise bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bu nedenle dışında kalamazlar.»

Bu görüşün egemen olduğu programlarda emperyalist girişimlerin ve sömürünün tesbiti ve teşhiri önerilmekte, demokratik mücadele hedefleri arasında aşağıdaki ortak hedefler yeralmaktadır :

— Geriletilmiş anayasanın anti demokratik maddeleri
— Dernekler yasası
— T. C. Kanununun antidemokratik maddeleri
— Üniversiteler yasası
— Devlet güvenlik mahkemeleri vb......

Ekonomik ve demokratik talepler bölümünde ise programların odak noktası, SENDİKAL HAKLAR MÜCADELESİDİR.

ORTAK EYLEM PROGRAMLARI :

Hukuken temsil ettikleri kitleleri, fiilen de temsil etmeğe başlayan etkin kitle örgütlerinin programlarında karşılaştığımız bu ortak yanlar, muhakkaktır ki raslantı değildir. Toplumsal gelişmenin doğal sonucu olan bu durum, kitle örgütlerinin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinde yeni bir aşamanın eşiğinde bulunduklarını göstermektedir; ORTAK EYLEM PROGRAMLARI.

Atılacak bu yeni adımın hedeflerini şöyle saptamak mümkündür :

Muhtelif alanlardaki emperyalist girişimler ve sömürü birbirinden bağımsız olmıyan girişimlerdir. Ham maddenin elde edilişinden, işlenip nakledilişine kadar geçen süreç içinde bir çok girişimin yeraldığı görülür. Bu girişimler bir değil, bir çok kitle örgütünü yakından ilgilendirmektedir.

Örneğin: demir cevherinin elde edilişi, işlenişi, nakli, satışı, kullanılışı; yeraltı maden - iş kolundaki tüm sendikaları, maden - iş kolundaki diğer sendikaları, Jeoloji - Jeofizik, Kimya, Maden - Makine Mühendisleri Odalarını, Tüm Teknik Elemanlar Derneğini, Tüm İktisatçılar Birliğini vb... doğrudan ilgilendirmektedir.

Bu girişimlerin ilgili bütün kuruluşların ortak çalışması ile ve böylesine bir bütünlük içinde ele alınmaları daha berrak, daha somut değerlendirmelere götürecektir kitleleri. Demokratik kitle örgütlerinin ortak eylem programları, emperyalist girişimlerin ve sömürünün tesbitinde, teşhirinde bu bütünlüğü sağlayacaktır.

Faşizan baskılar ve saldırılar işçi sınıfımız başta olmak üzere bütün çalışanları hedef almaktadır. Geçirdiğimiz son yıllar, geçirmekte olduğumuz günler, bunun sayısız örnekleri ile doludur. Devlet güvenlik mahkemelerinin uygulamaları, Seydişehir Aliminyum tesislerindeki, Bursa Tofaş'taki girişimler son somut örneklerdir.

Faşizan baskı ve saldırılar karşısında, ortak eylem programları, geniş kitlelerin birlikte direnişini gerçekleştirecek, kitleler arasındaki birlik ve dayanışma çok daha sür'atle pekişecektir.

Antidemokratik anayasa maddeleri ve antidemokratik yasalarla mücadelede daha etkin ve başarılı sonuçlar elde edilecektir.

Sendikalaşma mücadelesindeki yöntem tartışmaları ve model araştırmaları, belli bir oranda görüşlerin billûrlaşmasını sağlamıştır. Bazı kitle örgütleri işçi sendikaları içinde örgütlenmenin gerekliliğini kabul ederlerken, diğerleri yapıları gereği işçi sınıfı sendikaları içine dağılmak yerine tek bir sendika içinde örgütlenmeyi geçerli görmektedirler.

Ancak bir yandan modeller tartışılırken, öte yandan pratik sonuçlar elde etmeğe yönelik eylemler, ortak eylem programlarının odak noktasını teşkil etmelidir. Kaldı ki sorun sadece grevli, toplu sözleşmeli sendikal hakların sağlanması olarak ele alınmamalı, uygulamadaki tüm antidemokratik engellerin kaldırılması genel grev ve dayanışma grevi haklarının sağlanması yolunda özellikle sendikaların katıldığı yoğun bir mücadele başlatılmalıdır.

Demokratik hak ve özgürlüklerin korunup geliştirilmesi, bu yoldaki bütün anti demokratik engellerin temizlenmesi için Türkiye İşçi Partisi,

— 1971 sonrasında değiştirilip geriletilmiş olan 1961 anayasasının düzeltilerek demokratik bir içeriğe kavuşturulmasını;

— Düşün, sanat, basın, yayın, toplantı, örgütlenme, seyahat vb... her çeşit demokratik hak ve özgürlüklerin bütünüyle ve kısıntısız olarak uygulanabilmesi için bir bölüğü 1971 den sonra daha da anti demokratik hale getirilen bütün yasaların gözden geçirilerek, anti demokratik madde ve hükümlerin tamamen kaldırılmasını ve yasaların demokratik bir içeriğe kavuşturulmasını, bu cümleden olarak TCK'ndaki 141. ve 142. maddelerin yürürlükten kaldırılmasını, ölüm cezasının yasalardan çıkarılmasını, Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kaldırılmasını;

— Sendikalaşma ve grev haklarını kısıtlayan hükümlerin değiştirilmesini ve genel grev, dayanışma grevi haklarının tanınmasını, demokratik hak ve özgürlüklerle bağdaşmayan lokavtın yasaklanmasını;

— Memurlar dahil tüm çalışanlara sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme haklarının kabul edilmesini; öngörür.

— TİP Programından

Önümüzdeki aylar, demokratik kitle örgütlerinde çalışmaların ve uygulamaların yoğunlaştığı aylardır. Hazırlanmış ve hazırlanacak olan uygulama programlarındaki ortak hedeflerin tesbit edileceğini ve bir araya gelecek örgüt temsilcilerinin ortak eylem programlarını geliştireceğini umuyoruz. Programların hazırlanmasında ve uygulanmasında, kitle örgütlerinde çalışan partililer, aktif görev almaktadırlar.

EKMEK SORUNU

Ekmek, Halkımızın en önemli gıda maddelerinden biri. Bu yüzden, ekmek üretiminin kontrolü, özellikle kâr hırsı ve politik amaçlar çakıştığında, ilerici belediyelere karşı, etkin bir koz ve tehdit unsuru haline gelmektedir.

Ekmek üretiminde, hükümetin, tüketiciyi korumak amacı güden hiçbir sınırlaması yok. Politik olarak böyle bir işlevi üstlenmek de istemiyor. Amaç, zamanı geldiğinde, işine gelmeyen belediyeleri yıpratmak.

Sorunun iki yönü var. Ekonomik ve politik.

Ekonomik yönünü, patronların kar hırsı ve üretimdeki düzensizlik, kontrolsuzluk belirliyor. Fırın işverenleri, belediyelerin kontrol olanaklarının çok sınırlı olmasından yararlanarak, aşırı kâr için her türlü kanunsuzluğa başvurmaktalar. Sürekli düşük gramajlı ekmek çıkarmak bunlardan sadece biri. Üretimdeki yüzde üç hata payı istisnasız her ekmeğe uygulanmakta, ama bununla da yetinilmemekte, aşırı derecede hamur ekmek çıkartılarak, su da ekmek fiatına satılmaktadır. Bunlara ek olarak, maliyette gösterilen işçi ücretlerinin büyük kısmı gerçekte ödenmemekte. Örneğin 30 işçiyle çalışıyor görünen altı bin günlük kapasiteli bir fırında, gerçekte on - onbeş işçi çalıştırılmaktadır. Üstelik gece yarısından başlayan on - oniki saatlik bir mesainin karşılığı olarak asgari ücretin altında aylık alan işçilerin çoğu sigortasız durumdadır.

İşyerlerinin küçüklüğü, kalifiye eleman gereksiminin çok az olması, işçilerin ekonomik mücadelesinin, patronlar tarafından engellenmesini kolaylaştırmaktadır. Patronlar, bölgesel farklılıklar yaratarak işçileri bölmeğe, birlik olmalarını engellemeğe çalışmakta. Bu konuda patronların en önemli destekçilerinden biri de Tek Gıda - İş'tir. Bazı yöneticilerinin bizzat fırın patronu olduğu bu sendika, açıkça işverenlerden yana tutumuyla, işçilerin sömürülmesinde en önemli etkenlerden biridir. (Örneğin, Ankara'da bu Sendika fırıncılarla bir olup belediyenin el koyduğu iş yerlerinden işçileri kaçırmış, MHP'li komandolarla birlikte işçilere zorbalık etmiştir). Herşeye rağmen direnen ve işçilere önderlik edenlere karşı en büyük koz İş Kanununun 17. maddesidir. Yere düşen veya içinden çivi çıkan bir ekmek iki şahidiyle birlikte adam atmak için yeterli olmaktadır.

İşin bir de sağlık yönü var. En gelişmiş belediyelerde bile ekmek üretimi çağdaş teknolojinin neredeyse yüz yıl gerisindedir. Sağlık kurallarına uygun fırın bulmak olanaksızdır. Belediyelerin sınırlı yetkileri ise bu konuda etkin tedbirler almaya mani olmaktadır. Kısacası, fırın patronları halkın sağlığıyla da oynamaktadırlar.

İşin politik yönü de önemli. Özellikle büyük belediyelerde üretimdeki tekelcilik, çetecilik, fırın patronları, burjuvazi tarafından halka ve halktan yana belediyelere karşı koz ve yıpratma unsuru olarak kullanılmaktadır. İlerici belediyeler ekmek zammına karşı çaresiz bıraktırılarak kamu oyunda yıpratılmak istenmektedir.

Ankara'daki ekmek sorununda bu gerçek açıkça görülüyor.

Ortaya çıkan bir başka gerçek te şu: Burjuva partileri, en halktan yana görüneni bile, fırın patronlarının yanındadır. En azından bu konuda «tarafsız» dır. Bunun böyle olması çok açık. Çünkü fırın patronları özellikle iki büyük partide yoğunlaşmış durumdadırlar. İşte bu yüzden halktan yana uygulamaları ortaya koyan bir belediye başkanına karşı faşist ilan ettikleri bir partiyle ve düşürmeye çalıştıkları hükümetle aynı paralele düşüyorlar.

Türkiye'de ekmek sorunu bu boyutlarında ilk defa şimdi ortaya çıktı. Ne var ki kitleler uyandıkça ve kendilerinden yana olan belediyeleri iş başına getirdikçe bu sorunun daha da ısınacağı, ama aynı zamanda halktan yana çözümlere daha yaklaşılacağı açıktır.

Yapılacak işlerden biri, belediyelerin halktan yana girişimlerini desteklemektir. Diğer yandan işçilerin fırın patronları olmadan da ekmeğin, hem de daha ucuz olarak, çıkartılabileceğini göstermeleri çok önemli.

Ancak sorunun çözümü elbette uzun vadelidir. Belediyelerin anlık durumlarda başarıya ulaşması tam bir çözüm olmaktan çok uzaktır. Bu günkü koşullarda kısa dönemli çözüm, fırınların belediyelere devredilerek üretimin belediyelerce gerçekleştirilmesidir. Elbette ki bu, ilerici belediye başkanları ve meclisleri işbaşında olduğu taktirde geçerli. Belediye meclislerine hakim olan esnaf kuruluşlarının etkisini azaltmak, belediye başkanlarına daha fazla yetki vermek sorunun bir yanıdır.

Sorunun uzun dönemdeki çözümü, son derece basit teknolojisi olan ekmek üretimini kamulaştırmaktır. Ekmek fiyatının en düşük olduğu Adana ve Belediyesi bu konuda olumlu bir örnek. Kendi modern fabrikası Adana'nın ekmek ihtiyacının büyük bölümünü, hem de çok daha ucuza karşılamaktadır. Üstelik, işçilerin ücreti diğerlerinin en az iki katıdır.

Ankara İl Örgütü Ekmek Kavgası ile ilgili olarak Ankara halkına aşağıdaki bildiriyi dağıttı.

FIRIN PATRONLARI OLMADAN DA EKMEK ÇIKAR

Fırın patronları Ankara halkının ekmeği ile oynuyorlar. Fırın patronları, kâr edemedikleri gerekçesiyle temel gıdamızı bizden esirgiyorlar. Daha çok kâr etmek hırsı, ekmek üretimini durdurmanın, halkı ekmeksiz bırakmanın gerekçesi yapılamaz. Ayrıca fırın patronları halka yalan söylemektedir.

GERÇEKLER NELER?

Ankara'da günde ortalama 1 milyon adet ekmek çıkarılmaktadır. Günlük ekmek cirosu 2.5 milyon liradır.

Ekmek üretiminde fiili kâr oranı yüzde 20'yi bulur. Fırın patronları devamlı düşük gramajlı ekmek çıkararak, maliyet olarak gösterdikleri işçi ücretini gerçekte ödemeyerek resmi kâr oranından üç misli fazla kâr etme olanağını bulurlar. Patronlar kâr etmekte, hem de çok etmektedir. Yapılan hesapların gösterdiği gibi, Ankara'da fırınların günlük net kârı 500 bin lira dolayındadır.

Bu 500 bin lira kâr, 170 fırın arasında pay edilir. Yani fırın başına ortalama üç bin lira net kâr düşer. Kârın en büyük bölümü belirli çetelerin elinde bulunan 50 - 60 kadar büyük fırına aittir. Bu ekmek fabrikalarının ortalama kârı üçbin lirayı çok aşar.

Fırın patronlarının günlük kârları, fırın işçilerinin aylıklarından çok yüksektir. Üstelik patronlar işçilerin ekonomik mücadele yürütmesini engellemek için bölgesel farklılıklar yaratırlar. Hemşehrilik duygularını kullanarak işçileri daha çok sömürürler. İşçileri patron yanlısı Tek Gıda - İş sendikasına üye olmaya zorlarlar. Bu sendika patronlarla bir olup Belediyenin el koyduğu işyerlerindeki işçileri kaçırmış, MHP'li komandolarla birlikte işçilere zorbalık etmiştir. Zaten Tek Gıda - İş'in bazı yöneticileri bizzat fırın patronudur.

Gerçekler bunlar. Bunlar kimlerin ekmeğimizle oynadığını gösteren gerçeklerin bir bölümü.

NE YAPILMALI?

Ankara halkı ekmekle oynamayı adet haline getiren fırın patronlarını dize getirmek için kararlılıkla direnmelidir.

Fırın işçileri patron ortağı sendikaların oyununa gelmemeli, devrimci sendikalarda birleşerek fırın patronlarına karşı haklarını aramalıdırlar.

Belediye'nin ekmek üretmeyen fırınlara el koyması, hukuki ve yerinde bir girişimdir. Belediye'nin bu tutumu desteklenmeli ve sonuna kadar götürülmeye çalışılmalıdır.

Ne var ki, Belediye'nin başarıya ulaşması bile soruna tam bir çözüm getirmeyecektir. Son derece basit bir teknolojisi olan ekmek üretimi kamulaştırılmalıdır. Bugünkü koşullarda çözüm fırınların belediyelere devredilerek üretimin belediyelerce yapılmasıdır.

Ekmek üretimi kamulaştırılmadığı sürece fırın patronları, doymak bilmeyen kâr hırsları uğruna halkın ekmeğiyle oynamaya devam edeceklerdir. Fırın patronlarının oyunu halka karşı bir saldırıdır. Onlar bu saldırıda sırtlarını dayadıkları MC iktidarından destek görüyorlar.

Ekmek zammına hayır!

Fırın patronlarına boyun eymeyelim!

Birleşelim, fırın patronlarına direnelim, oyunlarını bozalım!

Ekmek üretimi kamulaştırılamadığı sürece fırın patronları, burjuvazi, kâr hırsı ve politik çıkarları uğruna halkın ekmeğiyle oynamaya devam edeceklerdir. Fırın patronları en büyük desteği, burjuva partileri ve onların gerici ittifakı olan MC iktidarından görmektedir. Ekmek üretiminin kamulaştırılmasından en fazla bunlar korkmakta. Çünkü MC ekmek sorununu ilerici, halktan yana belediyelere karşı koz olarak kullanmak istemekte, bu konudaki olumlu girişimleri engellemektedir. Bunun en canlı örneği, şehrin tüm ekmek ihtiyacını karşılayacak bir ekmek fabrikası kurmak için Sovyetler Birliği'nin Ankara belediyesine vermeği teklif ettiği kredinin MC iktidarı tarafından engellenmesidir.

Sosyalistler için sorunun önemi açık. Burjuvazinin elinden böylesine bir kozu almak için ekmek üretiminin yurt çapında kamulaştırılması gerekmektedir. Tehdit aracı olmayan ucuz ekmek üretiminin en akılcı yolu olarak bu görülmekte.

SOSYAL DEMOKRATLAR VE ÖZYÖNETİM

Üretim araçlarının özel mülkiyetinin egemenliğini sürdürdüğü, burjuvazinin iktidarda olduğu bir toplumda özyönetim, kapitalist kooperatifçilikten, işçilerin yönetime katılması ve fabrikalara ortak edilmesi ile ilgili burjuva aldatmacalarından öte bir anlam taşımaz. Kamu kesiminde işçilerin bir oranda yönetim kurullarında yeralmaları da yine devletin sınıfsal özü, burjuvazinin yönetimi altında bir devlet olması nedeniyle asla niteliksel bir değişim anlamını taşımaz.

Özyönetimin temeli olan, işletme ve kooperatiflerin temel birim olarak ele alınmasıyla toplumun aşağıdan yukarıya doğru örgütlenmesi, üretim araçlarının özel mülkiyeti sistemi ile yanyana geldiğinde ortaya çıkan 'halk kapitalizmi' ya da Türkçesiyle 'halk sektörü'nden başka bir şey değildir. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet devam ettikçe, büyük sermaye gücünü korudukça, iktidarın sınıfsal içeriği değiştirilmedikçe sömürünün ortadan kaldırılmasından da, gerçek demokrasiden de, bürokratik baskılara son verilmesinden de bahsetmek boşa laf etmektir. Ülkemizde sosyal demokrat önderlerin bir yandan sık sık özyönetimden bahsederken, üretim araçlarının mülkiyeti sorununu görmezlikten gelmeleri, büyük sermayenin kamulaştırılmasını önermek bir yana her fırsatta öna güvence vermeye çalışmaları içtenliklerinin bir ölçüsüdür.

Dünyada ve Türkiye'de sosyal demokrasinin işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin önüne mükemmel bir yönetim ve hatta üretim biçimi olma iddiasıyla getirdiği bir kavram var: Özyönetim (Otojestiyon). Sosyal demokratlar sosyalist sistemde merkeziyetçiliğin sonucu olarak 'sosyal bürokrasinin' ve 'sosyal teknokrasinin' ortaya çıktığını, işçi sınıfı sosyalizmi yerine devlet sosyalizminin geliştiğini ileri sürerek, varlığı iddia edilen bürokrasiyi ortadan kaldırmak üzere, özyönetimi öneriyorlar. Ancak, sürekli ve tutarlı bir politika olarak değil, gelişen işçi sınıfı mücadelesi karşısında yeni yöntemler aramak durumunda kaldıkları ölçüde ve sosyalizme karşı bir ideolojik mücadele aracı olarak özyönetime sahip çıkıyorlar. Yahut da kendilerini biraz dışında tutarak özyönetimi, en mükemmel bir **sosyalist model** olarak göstermek istiyorlar; böylece tabanlarındaki diri, sosyalizme yakın unsurları, özellikle işçileri avutmaya, onların daha ileri bir politik çizgiye yönelmelerini engellemeye çabalıyorlar.

Sosyalizme karşı bir almaşık, ya da en mükemmel bir sosyalist model olarak ileri sürülen özyönetimi tanımanın ve sosyal demokrasinin bu alandaki taktiklerini kavramanın iki yolu vardır. Birincisi, özyönetimi kuramsal olarak sosyalizmle ve kapitalizmle karşılaştırmak. İkincisi, özyönetimin somutlaştığı ülkelerdeki gelişme sürecini, pratik sonuçlarıyla birlikte incelemektir.

Kuramsal yaklaşim bize şu doğruları gösteriyor :

Kapitalizmin ekonomik temeli üretim araçlarının özel mülkiyetidir. Kapitalizmin yasası «kâr, daha fazla kâr» dır. Ve işte bu nedenledir ki kapitalist toplumda üretimde, bölüşümde, dağıtımda ve tüketimde anarşi esasdır. Buhranlar kaçınılmazdır. İşsizlik, pahalılık, enflasyon kaçınılmazdır. Teknolojik gelişmenin tekellerin kâr hesaplarına bağlı kalması, üretici güçlerin gelişmesinin kapitalist mülkiyet, özel mülkiyet ilişkileri tarafından engellenmesi kaçınılmazdır. Toplumun tüm üretici güçlerinin toplum çıkarları açısından en yararlı ve verimli bir biçimde kullanılması olanaksızdır. Özel mülkiyet ve kâr temeli varkaldıkça kapitalistler arası rekabet ve anarşi de süregider. Kapitalist rekabet ve anarşi sürdükçe planlama yapılamaz, büyük sermayenin, tekellerin çıkarlarını korumanın programları, yani sözde «planlar» yapılabilir.

Kapitalist üretimin amacı kârdır; milyonların, yüz milyonların sırtından küçük bir azınlığın varlıklı kılınmasıdır. Bu üretim biçimini devam ettirmek için «herkesin kendi özel çıkarları peşinde koşması halinde toplumun, bütünün çıkarlarının da en iyi şekilde korunmuş olacağı» yalanı her fırsattan yararlanarak kafalara işlenmeye çalışılır. Kapitalist anarşinin güvensizlik ortamında, nasıl olacağı bilinmez yarınları karşılamanın en iyi yolunun «herkesin kendi başının çaresine bakması» olduğu sanısının yaygınlaşması için elden gelen yapılır. Bireycilik, kapitalizmin çıkarlarına ters düşmeyen her türlü ayrımcılık teşvik edilir.

Kapitalist toplumda devlet burjuvazinin egemenliğindedir. Burjuvazi, özellikle büyük burjuvazi devlet mekanizmasının bütün unsurlarını kendi çıkarlarına uygun bir şekilde çalıştırır. Boyuna çoğalan fonlarla kalabalıklaştırılan, bağımlığı iyiden iyiye artırılan bürokrasi ve tüm olarak bürokratik işleyiş emekçi sınıflar aleyhine baskı ve düzenlemelerin bir aracıdır. Özellikle yüksek bürokratlar büyük sermaye ile tam bir bütünleşme içindedirler. Kısaca devlet burjuvazinin devletidir.

Kapitalist toplumda demokrasi sınıf demokrasisidir; sömürücü bir sınıfın egemenliğini içeren demokrasidir. Burjuvazi ve öteki egemen güçler açısından demokrasi; işçi ve emekçi kitleler bakımından bir diktatoryadır. Burjuva demokrasisinde işçi ve emekçiler gerçek demokrasinin olanaklarından, maddi güvence ve kaynaklarından yoksundur.

Sosyalist ekonominin temeli üretim araçlarının toplumsal mülkiyetidir. Büyük sermayedarlar ve büyük toprak sahipleri bu temelin yaratılması, sömürünün ortadan kaldırılması için mülksüzleştirilmiştir. Üretim toplumun ihtiyaçlarına dönük, çok hızlı, sürekli ve uyumlu bir gelişme içindedir. Enflasyon ve işsizlik yoktur. Sosyalist ekonominin temel yasası, ileri bir teknik ile sosyalist üretimi sürekli olarak geliştirip mükemmelleştirerek toplumun sürekli olarak artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarını en geniş ölçüde karşılamayı sağlamaktır. Bu yüzden de ekonomik buhranlarla, aralıklı duraklamalarla kesilen bir ekonomik gelişme yerine, buhransız, sürekli ve düzenli bir büyüme vardır. Bütün bu amaçlara ulaşılması ise merkezi planlama ve yönetim sayesinde sağlanır. Merkezi planlama ve yönetim subjektif bir tercih konusu değildir. Toplumun tüm üretici güçlerini toplumsal çıkarlar için en hızlı ve verimli bir biçimde kullanmanın, kapitalist sistemle yarışıp, onu geçebilmenin, emperyalist saldırıları engellemenin zorunlu yoludur.

Sosyalist toplum, bireyciliği, çalışan halkı bölebilecek her türlü ayırımcılığı reddeder. Bireylerin ancak sömürünün ortadan kaldırıldığı, üretim güçlerinin gelişmesinin karşısına dikilen engellerin üstesinden gelindiği bir toplumda en geniş çaplı üretim olanaklarıyla mutlu ve tatmin edilmiş olabileceklerinin bilinciyle toplumsal çıkarlarla bireysel çıkarlar arasında uyumlu bir ilişki kurar. Üretim araçlarının, özellikle büyük üretim araçlarının özel mülkiyeti varolmadığı için de böyle bir uyumu gerçekleştirebilir. **Üretimi teşvik için başvurulan maddi ödüllendirme tedbirleri, sosyalizmin kapitalist düzenden gelen insanlarla ve yeryüzünün yarısından çoğunun kapitalizmin egemenliği altında bulunduğu noktasından hareket eden, moral ödüllendirme yanında ikincil tedbirlerdir. İdeolojik eğitim ve işçi sınıfı ahlakının, uluslararası işçi sınıfı dayanışmasının, «sosyalist insan» ın güçlendirilmesi ölçüsünde önemini kaybetmektedir, kaybedecektir.**

Sosyalist toplumda devlet işçi sınıfının egemenliğindedir. İşçi sınıfının ve tüm çalışanların çıkarlarını gözetir. Devlet mekanizması bütün unsurlarıyla emekçilerin çıkarlarını, onun öncüsü işçi sını-

fının amaçlarını gerçekleştirmeye kazanımlarını korumaya yöneliktir.

Sosyalist demokrasi gücünü herşeyden önce sosyalizmin sömürüye dayanmayan ekonomik temelinden, demokrasinin emekçi halk için demokrasi haline gelmesinden alır. Bu temel, işçi sınıfının bütün çalışanların ortak çıkarlarını temsil eden partisinin demokratik merkeziyetçi bir işleyişe sahip olması ile garanti altına alınır. Ve toplum hayatının her yönünde emekçi kitlelerin çıkarlarına uygun demokratik bir mekanizmanın kurulmasıyla işlerlik kazanır. Parti içinde olsun, devlet mekanizmasında olsun bürokratik eğilimler partinin ve sosyalist devletin kendi demokratik işleyişiyle giderilmeye, çıkan aksaklıklar düzeltilmeye çalışılır. Sosyalist ülkelerin pratiği bürokratik eğilimlerin giderilebileceğini, aksaklıkların düzeltilebileceğini, ancak bunun için sürekli bir uyanıklık ve mücadele içinde bulunmak gerektiğini göstermiştir.

Bu genel çerçeve içinde ele alındığında özyönetimin anlamı nedir?

Üretim araçlarının özel mülkiyetinin egemenliğini sürdürdüğü, burjuvazinin iktidarda olduğu bir toplumda özyönetim, kapitalist kooperatifçilikten, işçilerin yönetime katılması ve fabrikalara ortak edilmesi ile ilgili burjuva aldatmacalarından öte bir anlam taşımaz. Kamu kesiminde işçilerin bir oranda yönetim kurullarında yeralmaları da yine devletin sınıfsal özü, burjuvazinin yönetimi altında bir devlet olması nedeniyle asla niteliksel bir değişim anlamını taşımaz.

Özyönetimin temeli olan, işletme ve kooperatiflerin temel birim olarak ele alınmasıyla toplumun aşağıdan yukarıya doğru örgütlenmesi, üretim araçlarının özel mülkiyeti sistemi ile yanyana geldiğinde ortaya çıkan 'halk kapitalizmi' ya da Türkçesiyle 'halk sektörü'nden başka bir şey değildir. Üretim araçları üzerinde özel mülkiyet devam ettikçe, büyük sermaye gücünü korudukça, iktidarın sınıfsal içeriği değiştirilmedikçe sömürünün ortadan kaldırılmasından da, gerçek demokrasiden de, bürokratik baskılara son verilmesinden de bahsetmek boşa laf etmektir. Ülkemizde sosyal demokrat önderlerin bir yandan sık sık özyönetimden bahsederken, üretim araçlarının mülkiyeti sorununu görmezlikten gelmeleri, büyük sermayenin kamulaştırılmasını önermek bir yana her fırsatta ona güvence vermeye çalışmaları içtenliklerinin bir ölçüsüdür.

Sosyal demokratların özyönetimi sosyalizme bir alternatif olarak belirtme taktiklerini bir yana bırakalım. Özyönetimin mükemmel bir sosyalist model olarak ileri sürülmesini ele alalım.

Kuramsal açıdan bakıldığında görülen bir gerçek vardır. Özyönetime temel olan ademi merkeziyetçilik, sosyalist toplumun en önemli özelliklerinden biri olan merkezi planlamaya ters düşmektedir. Özyönetim kapitalist üretimin temelindeki anarşik özelliğe paralellikler gösteren bir yapıdır. Bu haliyle özyönetim ekonomik bunalımlara, işsizliğe, enflasyona, dengesiz gelişmeye, açık bir yapıya sahiptir. Toplumun sürekli olarak artan maddi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılıyacak ileri bir teknolojiyle, hızla gelişen bir ekonomiye ters düşecek unsurlar içermektedir. Özyönetim bireyciliği, ayrımcılığı teşvik etmektedir. Bütün bu özellikleriyle, bürokrasiyi yok etme iddiasıyla ortaya çıkarılan özyönetim giderek sosyalizm dışı bir uygulamaya dönüşme tehlikesini bünyesinde barındırmaktadır. Sosyalizmin en mükemmel modeli olmamanın ötesinde, sosyalizm dışına düşme eğilimlerini taşımaktadır. Zaten sosyal demokratların bu modele sık sık sarılmalarının hiç yoksa böyle bir görünüşe girmelerinin ana nedeni de budur.

Bu kuramsal yaklaşımı, pratik uygulamalar ışığında değerlendirmek yukarıdaki sonuçları değiştirmemekte, tersine özyönetimin sosyalizm yetersizliklerini, olumsuz sonuçlarını ortaya koymaktadır.

Bugün dünyada özyönetimi bütün kurumlarıyla bir yönetim biçimi olarak kabul eden ve uygulayan ülke Yugoslavya'dır. O yüzden Yugoslavya'yı incelemek özyönetim konusunda yeterli bilgilere ve yargılara varmayı sağlayacaktır.

Yugoslavya, 1941 nisanında faşist Nazi orduları tarafından işgal edilmiş ve mareşal Tito'nun örgütlediği partizanların önderliğinde verilen mücadele ile 1944 yılında egemenliğini kazanmıştır. 29 Kasım 1945'de Cumhuriyetini ilan eden Yugoslavya ilk dönemlerinde bütün sosyalist sistemde izlenen modeli uygulamış, ancak birkaç yıl sonra bu uygulamadan vazgeçerek 1950'den itibaren özyönetim uygulamasına geçmiştir. Nisan 1950'de çıkarılan «İktisadi devlet işletmelerinde işçilerin yönetimi hakkında temel yasa ile ekonomik alanda başlayan özyönetim, 1953'de çıkarılan iki yasa» ile pekişmiştir. Örneğin, kooperatiflerin istediği zaman dağıtılması ve özel işyerleri açılması izni getirilmiştir. Ekonomik alandaki bu girişimler giderek gelişmiş, 1963'de toplumsal özyönetim kavramı getirilmiş ve 1974 Anayasası ile özyönetim ekonomik, siyasal ve toplumsal alanlarda artık kurumlaşmıştır.

Bu gelişmeler ışığında, en temel birim olarak işletmeler kabul edilmiş işletmelerde işçi kurulları oluşmuştur. Bu kurullarda net gelirin dağılımı, ücretler, fiyatlar, üretimin verimliliği konusunda özerk olarak kararlar alınabilmektedir. Bu özerklik ise giderek işletmeler arasında bir pazar rekabetine yol açmaktadır. Merkezi planlamanın sınırlılığından doğan bu durum kendisini 1958'de ve ondan sonraki dönemlerde çok açık olarak göstermiştir. 1958'de tarımsal üretimin düşük olması sonucu tarım ürünlerinin fiyatları arttırılmıştır. Ancak hemen bunun ardından diğer işletmeler özerkliklerinin sağladığı yetkileri kullanarak, işçi ücretlerini arttırmışlar, kendi ürünlerine zam yapmışlardır. Sonuçta hızlı bir enflasyon doğmuştur.

İşletmeler arası rekabet, işletmelerin daha yüksek ücretlerle birbirlerinden kalifiye eleman almalarına, bağımsız olarak ithalat - ihracat yapabilen şirketler arasında uluslararası pazarlarda rekabete kadar varmıştır. Enflasyon 1970'lerde yeniden bir sorun olmuş, enflasyon hızı 1974'de % 30'a ulaşmıştır. Yeni milyonerler doğmuştur. İşte bu olumsuz gelişmelerin etkisiyledir ki merkezi planlamayı güçlendirme denemeleri başlamış, ama büyük ilerlemeler sağlanamamıştır. 1970'de dış ticaretin merkezileştirilmesi, 1974'de işçi ücretlerinin ve fiyatların dondurulması girişimleri bu zorunluluğun birer ifadesidir.

Diğer yandan Yugoslavya ulusal farklılıkları bünyesinde taşıyan bir yapıya sahiptir. Sırp, Hırvat, Makedon, Slav, Arnavut, ve Türk uluslarının yaşadığı Yugoslavya'da altı federe cumhuriyet ve iki özerk bölge vardır. Yönetimdeki ademi merkeziyetçilik ekonomik yapıda da kendisini göstermekte, farklı bölgesel zenginliklere sahip bölgeler farklı düzeyde gelişmektedir. Böylelikle, bölgeler arasında dengesiz bir gelişme yeralmakta, bölgesel çelişkiler derinleşmektedir.

Yugoslavya işçi sınıfı partisinin işçi sınıfı partisi niteliğinin geriletilmesi ve bir «birlik» haline getirilmiş olması, bu ülkelerin izlediği dış politika, ülkede sosyalizmin 'kaderi'nin Tito'nun hayatına bağlanması hep ekonomik yapıdaki aksaklıklarla birarada ele alınması gereken özelliklerdir.

Gerçi Yugoslavya belli bir gelişme göstermektedir. 1950 - 70 arası sanayi üretimi beş misli artmıştır. 1950'de sanayide çalışan nüfus toplam nüfusun % 25'i iken 1970'de % 60'ı olmuştur. Ancak hemen ilave etmek gerekir ki, bu gelişme Yugoslavya'nın hâlâ bir tarım toplumu olma gerçeğini silememiştir. Yugoslavya gelişme hızı ve gelişmedeki sağlıklılık açısından sosyalist sisteme dahil ülkelerin hayli gerisindedir. Dış ticaretin sürekli açık vermesi engellenememiştir. Sosyalist sisteme dahil hiçbir ülkenin yabancı ülkelere göçeden işçisi yok iken Yugoslavya'nın kapitalist ülkelerde çalışan bir milyona yakın göçmen işçisi vardır.

Özyönetimin bütün sonuçları doğal olarak merkezi politik yönetimi ve planlamayı dayatmaktadır. «Özyönetim reformu» adı altında yeni düzenlemelere gitme ihtiyacı doğmaktadır. Çeşitli kampanyalar düzenlenerek, özyönetimin olumsuz sonuçları giderilmeye çalışılmaktadır. Son olarak 1973'de «yeni zenginlere» karşı sürdürülen kampanya, tutuklamalar, yöneticilerin bir çoğunun değişmesi, özyönetimin sonuçlarının ve aynı zamanda merkezi planlama doğrultusunda yeni arayışların birer görüntüsüdür.

Türkiye İşçi Partisi programında belirtildiği gibi, **Türkiye'de insanın insanı sömürmesini ortadan kaldıracak sosyalist «düzen, tabanda tek tek oluşmuş işletme, kooperatif, kurum ve başka kuruluşları temel birimler sayıp onların özgül konseylerinden başlayarak yukarı doğru şu veya bu çeşit birlikler, federasyonlar örgütlenmesi yani autogestion: özyönetim uygulaması olmayacaktır. Toplumda köklü dönüşümleri başarabilmek, toplum yapısını bütünüyle dengeli ve uyumlu olarak sosyalizm doğrultusunda gelişme yoluna sokabilmek için güçlü bir merkezi sisteme gerek vardır. Yalnız bu sistemin yukarıdan aşağı, tek taraflı iş görmesinin önlenmesi, kitlelerin etkin katkısının sağlanması gerekir. İşte bu ikili yetki ve sorumluluk çerçevesinde, toplum yapısını bütünüyle dengeli ve uyumlu olarak sosyalizm doğrultusunda bir gelişme yoluna sokabilecek merkezi bir sistem oluşturulurken, öte yandan bu sistem içinde kitlelerin yönetim ve yürütüme etkin biçimde katılmaları sağlanacak, sosyalizmin özüne aykırı bürokratlığa son verileceği gibi yeniden doğması da önlenecektir.»** (TİP Programı s. 49)

Özyönetimi öneren sosyal demokratlara önce sormak gerekir: Hangi Sınıfın Devletinde? Toplumsal Mülkiyetle mi, Burjuvazinin Mülkiyeti Altında mı? Hangi Sınıfın Partisi Aracılığıyla Kurulan Bir İktidarda? Ve sonra onlara anlatmak gerekir ki, kurmamız gereken Türkiye ve dünya bireyciliğin, belirsizliğin, tarafsızlığın Türkiyesi ve dünyası değil, birlik ve kardeşliğin, güvenlik ve demokrasinin, tarihsel gelişimden yana taraflılığın ve mücadeleciliğin Türkiye'si ve dünyası olmalıdır.

SOSYALİSTLER VE DİN SORUNU

Dinsel ideoloji, bilimsel olmayan, evren ve toplum olaylarını idealist bir biçimde açıklayan ve sınıf bilincinin gelişmesini frenliyen bir ideolojidir. Bu olgu, dinin sömürücü egemen sınıfların elinde ideolojik bir araç haline gelmesine yol açmıştır. Sömürüye dayanan her sınıflı toplumda, egemen sınıflar dini ideolojik ve politik amaçları için kullanmaya çalışmışlardır.

Burjuvazi, feodal devlete karşı mücadele ederken, din adamlarının ve kurumlarının feodalizmi koruyan ideolojik egemenliğine, feodal toplumun üst yapısına karşı da mücadele etmek zorunda kalmıştır. Ne var ki, burjuvazinin devlet aygıtını ele geçirmesi, dinin politik işlevini değiştirmemiştir. Burjuvazi dinsel kurumları giderek devlete bağlı hale getirmiştir ama, bu bağlama, onun etkisini sınırlandırmak amacıyla değil, kanalize etmek ve dilediği gibi yararlanmak amacıyla olmuştur. «Dinin politik amaçlarla kullanılması» burjuva devlet aygıtının yapısına yabancı değil, onun bütünsel bir parçasıdır.

Dinin mevcut sömürü düzenini meşrulaştırıp egemen sınıf ideolojisini kitlelere kabul ettirmeyi amaçlayan ideolojik işlevleri, politik bir baskı aracı olarak kullanılmasıyla tamamlanmaktadır. Bunun en çok kullanılan bir biçimi, dinin, hukuki bir gerekçeye bağlamadan sosyalistleri sindirmek, zan altında tutmak, sınıf bilincine ulaşmamış emekçi yığınlardan kendi çıkarları için sosyalistlere karşı yararlanmak amacıyla kullanılmasıdır.

Dinden bir politik baskı, sınıf mücadelesi aracı olarak yararlanılmasının diğer önemli biçimi, dinsel inançların yurttaşlar arasında, aynı meslekte, aynı işyerinde çalışan emekçiler, aynı sınıf çıkarlarına sahip kişiler arasında **ayrımlar** yaratma aracı olarak kullanılmasıdır. Burjuvazi din esasına dayalı bu tür ayrımlar yaratarak çeşitli çıkarlar elde eder; Örneğin, kayırdığı unsurlardan kendine bağlı, sadık kadrolar yetiştirir, kilit noktalarına bu kadroları yerleştirip çeşitli kurumları anti - demokratikleştirir, nihayet halkın bir kesimini diğer bir kesimine karşı kullanır...

Bütün bunlar göstermektedir ki dinin politik amaçlarla kullanılması, burjuvazinin bir kesiminin değil, genel olarak burjuvazinin çıkarınadır; bütünüyle sömürü düzeninin korunmasına yöneliktir. Bu alanda burjuvazi arasında çıkabilecek ayrılıklar geçicidir. Hiç bir kapitalist ülkede egemen güçler sınıf iktidarını savunabilmek için, farklı dolaylılık derecelerinde ve yoğunlukta da olsa dinden politik mücadeleleri için yararlanmayı ihmal etmemektedirler. Kendi ideolojilerini bilimsel tartışma plânında savunma olanaklarının iyiden iyiye azalması, onları çıkarlarını savunmak için dinsel inançlardan medet ummaya yöneltmektedir. Geri ve bağımlı ülkelerde koşullar, böyle bir politikanın uygulanmasına çok daha uygundur.

Sosyalistler, dinin burjuva devleti elinde politik bir araç olmaktan çıkarılmasını, toplumun demokratikleşmesi hedefleri arasında sayarlar. Sosyalistler dinin kişiler, siyasal örgütler ve çeşitli inançtaki halk yığınları üzerinde baskı ve ayırım aracı olarak kulanılmaması için mücadele ederler. Dinsel inançların kişilerin özel sorunları olduğunu bilirler. Vicdan özgürlüğünün bilimsel dünya görüşünü savunma ve yayma özgürlüğünü de kapsamak üzere tam olarak gerçekleştirilmesi için çalışırlar.

Sosyalistlerin vazgeçilmez amacı olan, halkın bilim dışı etkilerden kurtarılması, tepeden inme kararlarla gerçekleşemez. Bu her şeyden önce, sınıf bilincinin ve mücadelesinin gelişmesine, toplumsal ve ekonomik engellerin ortadan kaldırılmasına, emekçilerin toplum hayatına yöneticiler olarak katılmalarına ve eğitim sisteminin değiştirilmesine bağlıdır. Bu nedenle, işçi sınıfının dünya görüşünü yayma ve bu doğrultuda örgütlenme çalışmaları, dinsel inanç farklarını ön plâna çıkartıcı, emekçi halkın politik birliğini sarsıcı **olmamak** zorundadır.

Günümüzde dünyanın dört bir yanında, özellikle Güney Amerika, Güneydoğu Asya ve bazı Avrupa ülkelerinde çeşitli dinsel inançlara sahip kişilerin, hatta bir bölüm din adamlarının emperyalizm ve yerli egemen sınıflara karşı yanyana, büyük bir dayanışma ile mücadele etmelerine sık sık rastlanmaktadır. Dinsel inanış farklılıklarının sömürü ve zulme karşı ortak bir kavga verilmesine engel olamayacağı her gün biraz daha anlaşılmaktadır. Öte yandan, sosyalist ülkelerin deneyleri, toplumun ideolojik üst yapısında köklü değişikliklerin gerçekleştirilmesinin, ancak alt yapıdaki dönüşümlerle sağlanıp köklesebileceğini, üstelik bu değişikliklerin bütün toplumu kapsayabilmesinin uzun bir süre sonunda başarılabileceğini göstermektedir.

Bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde din sorununu bu uzun sürecin içine oturtarak değerlendirmek ve egemen sınıfların ideolojik tuzaklarına düşmekten kaçınmak büyük önem taşımaktadır.

EGE ve KIBRIS

«Baştarafı 1. sayfada»

olabilmesini sağlamaktan uzak düşüyor; «Taksim» e daha yakın duruyor ve giderek tam fiili ve hukuki taksime varması olasılığı kuvvetli görünüyor. Bir devletin bağımsızlığı için ekonomik bütünlüğe sahip olması şarttır. Türk topluluğu Türkiye ile, Rum topluluğu Yunanistan'la ekonomik bütünleşmeye gidecekse, gidiyorsa, bunun sonu Federatif Kıbrıs Devleti Anayasasına ne hükümler konulursa konulsun, bölünmeye, «taksim» e varacaktır.

Kıbrıs ekonomisi içinde Türk topluluğunun —bugünkü durumda Kıbrıs Türk Federe Devletinin— kendi içinde keskin sınıfsal farklar olmakla birlikte, bütününde, Rum topluluğunun bütününe kıyasla daha geri, daha yoksul olduğu doğrudur. Ama bu olgudan, Türk Topluluğunun, K.T.F.D.'nin, Türkiye ile ekonomik bütünleşme zorunluluğu sonucu çıkmaz. Kıbrıs ekonomisi içinde Türk topluluğunun durumunu iyileştirmek, kalkındırmak yolları aranarak, bu doğrultuda yardımlar yaparak soruna çözüm bulunabilir. Ve amaç Kıbrıs Türk burjuvazisini palazlandırmak değil, halk kitlesini kalkındırmak, onun ekonomik ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmek olmalıdır. Bunun şartı Türk topluluğunun demokratikleştirilmesi ve Türkiye'deki iktidarın soruna bu açıdan bakmasıdır. Ne Kıbrıs Türk yönetimi, ne Türkiye'deki MC iktidarı böyle bir politikadan yana olmadıkları, Kıbrıs'taki ve Türkiye'deki burjuvazinin çıkarlarını kolladıkları içindir ki, Türkiye ile ekonomik bütünleşmeyi tek çıkar yol olarak göstermektedirler.

İkinci bir husus, ada devletinin dış politika ve savunma sorunudur. Dış politika ve savunma alanlarında iki federe devletten biri Türkiye'ye, diğeri Yunanistan'a ayak uyduracaksa ve her ikisinin ayrı ayrı oldukları olacaksa bağımsız ve egemen Kıbrıs devletinden ortada ne kalır? Kıbrıs yabancı üslerden ve kuvvetlerden arındırılmalı ve Kıbrıs devleti kendisi askersizleştirilmelidir. Ne bütünüyle Kıbrıs devletinin ne de onu oluşturan federe devletlerin silahlı kuvvetleri bulunmalı, Kıbrıs'ın güvenliği, bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü ile birlikte uluslararası garanti altına alınmalıdır; İsviçre ve Avusturya'nın statüsüne benzer bir statüye kavuşturulmalıdır. O zaman, iki topluluk ve federe devlet arasında ayrılık ve uyuşmazlık doğurması en olasılı olan dış politika ve savunma konuları sorun olmaktan çıkar.

Kısacası, MC iktidarı ve ana muhalefet partisi gerçekten bağımsız ve egemen bir Kıbrıs devletinden yana iseler, o takdirde, böyle bir Kıbrıs devletini gerçekleştirecek nitelikte ve biçimde bu gerçekleşmenin gerektirdiği şartları içeren bir federasyon modeli önermelidirler.

Kıbrıs konusunda söylenecekler şüphesiz bu kadarla bitmemektedir. Ekonomik bütünlüğün yanı sıra iki topluluk arasında sosyal, kültürel ilişkiler de olacaktır, olmalıdır. Küçücük bir adada iki topluluk birbirine düşman hale getirilmiş ve birbirinden Çin seddiyle ayrılmış olarak yaşayamazlar. Ayrıca, her iki topluluğun iç yapılarının demokratikleştirilmesi, işçi ve emekçi kitlelerin kendi topluluklarında ve Kıbrıs Devleti politikasında etkin bir güç haline gelmeleri, söz ve karar sahibi olmaları sorunu vardır ve bizim açımızdan temel sorun budur. Kıbrıs'da olduğu kadar Türkiye'de de, Yunanistan'da da işçi ve emekçi kitlelerin iktidarda oldukları zaman tüm sorunlar eşitliğe, hakkaniyete uygun olarak ve karşılıklı saygı ve sevgiye dayanılarak çözümlenebilecektir.

MAOCULUK :
İPLERİ BURJUVAZİNİN ELİNDE BİR KUKLA

Maoculuk uluslararası planda nasıl tanımlanır? Maoculuk, çağımızın üç temel devrimci akımına, sosyalist sisteme, uluslararası işçi sınıfı hareketine ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı bölücü ve bozguncu bir sapmadır. Gerek tek tek ülkelerde yer alan gelişmeler, maocu provokasyonlar; gerekse ülkeler arası ilişkilerde maocu politikanın aldığı biçimler, bu gerçeği kesinlikle kanıtladı. Yalnız Şili'de, Angola'da değil, bütün dünyada maoculuğun emperyalizmle açık bir işbirliğine girmekte olduğu artık reddedilemiyor.

Maoculuğun işçi sınıfı hareketine, sosyalist harekete karşı yıkıcı rolünü ülke içinde ayrı, dünya ölçeğinde ayrı görmek doğru değildir. Kimi ilerici ve demokrat unsurlar ve bunlarla beraber sosyalizme yakınlık duyan bazı aydınlar böyle ayrımlara gidiyorlar. Dünyadaki gelişmeleri değerlendiremeyenler, bütün suçu ülke içindekilerin provokasyonlarında arıyorlar. Bu tutarsızlığa Parti dışı sol çevrelerde hayli yaygın olarak rastlanıyor. Halbuki Maocu provokasyonların kaynağının kendi sapık ideolojisinin bütünlüğünde yattığını ve bozgunculuğun dünya ölçeğide aynı hedefe, dünya devrimci sürecine yöneldiğini görmek gerekiyor.

İdeolojik bulanıklık, maocuların «sol» hareketin dışına atılması gerektiğinin tam olarak kavranmasını engelliyor. Maocular ideolojik bulanıklığı artırmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Sosyalistler bu sapık akımı tecrit ettikçe onlar da yeni yöntemlerle karşı koymayı, ortaya yeni yalanlar atmayı deniyorlar. Gün geçtikçe hızlanan tecritten kaçınabilmek için değişik yayın organlarında, farklı kılıklarda boy göstermek zorunluğunu duyuyorlar.

Kendilerini dışa atan sosyalist hareket karşısında yalnız kalmak istemeyen maocular bazı ilerici demokratları aldatmayı da deniyorlar. Demokrat aydınların maoculara yönelik sözüm ona baskılara karşı çıkmalarının sağlanması, imza kampanyaları, demeç almalar hep bu politikanın araçları olarak kullanılıyor. Bunların yetmediği yerde burjuva ideolojisinin şartlandırmaları meocuların yardımına koşuyor. Kendi dünya görüşleri açısından «Ne Amerika Ne Rusya» demekte bir mahzur görmeyen kimi demokrat aydınlar maoculuğun iğrenç politikasına alet oluyorlar. Öte yandan burjuva şartlandırmalarını kıramayanlar da maocu sloganların ardında yatanlara yabancı kalıyor, sürüklenebiliyor. Bu sloganlar en başta anti - Sovyetizmi körüklüyor. Unutmamak gerekir ki, özellikle Türkiye'de, sosyalizm düşmanlığı ve hatta barış ve demokrasi düşmanlığı, Sovyet düşmanlığı yoluyla sahnelenegeliyor. Emperyalist burjuvazinin tezgahladığı bazen en ilkel bazen en «ince» yalanlarla önce Sovyetler Birliğini sonra da sosyalizmi karalamak, savaş kışkırtıcılığı, demokrasi düşmanlığı yapmak gericilerin kolayına geliyor. Katerina'lı, Petro'lu «moskof» düşmanlığını körükleyip buradan sosyalist ülkeleri umacı gibi göstermek, gerici sömürücü çevrelerin bilinçsiz kişileri aldatmakta kullandıkları bir yöntem. İşte maocular bu yöntemi, hem de duraksamaksızın, sloganlarını, taktiklerini değiştirmek gereğini duymaksızın kullanıyorlar.

Maocu sloganlar Amerikan emperyalizmini gözlerden gizlemeye yarıyor. Zaten maocuların ABD'ye karşı çıkmaları artık «namus kurtarmak» ya da sosyalizmin en temel ilkeleri ile olan bağlarını henüz koparmamış tabandaki unsurları tutmak için kullanılan bir iki sözcüğün tekrarından öte bir anlam taşımıyor. Maocuların tüm hedefi sosyalist sistem ve onun simgelediği sosyalizm. Sloganların ilk bakışta görünmeyen en önemli hedeflerinden biri de doğrudan doğruya sosyalizmin kendisi. Maocular, sosyalizmin üstünlüğünü gözlerde somutlayan değerlere saldırıyor ve emekçi halkın sosyalizme beslediği umudu yalanlarla kırmaya çalışıyorlar.

Maocular, politikaları ve bunun uzantısı olan sloganlarıyla sosyalist ülkeleri birer saldırgan yerine koyuyorlar. Böylece yaratılan korku tablosunu Türkiye ile sosyalist ülkeler arasında emekçi halkın yararına, dünya barışı yararına iyi ilişkiler kurulmasını önlemek için kullanıyorlar. Bir yandan da boylarını aşan bu işi demokrat aydınlara yaptırmağa çalışıyorlar. Böylece emperyalizm hesabına soğuk havaşı sürdürmek görevlerini yerine getiriyorlar. Maocular açıkça söyledikleri gibi, emperyalist tahakkümü sosyalist ülkelerle ekonomik ilişkiye tercih ettiklerinden, sözkonusu bozguncu sloganlarını kullanıyorlar.

Öyle ki, Sosyalizme karşı maocu provokasyonların boyutları giderek faşist gericilerin saldırılarını aştı. «Sovyet ajanları» yaratmak, polisiye hikayeler düzmek artık maocuların işi haline geldi. Ama tarafsızlık, ya da bağlantısızlıktan yana olmak gerekçesiyle maocu terminolojiyi hoş gören kimi aydınlar bu gerçekleri kavramakta güçlük çekiyorlar.

Dikkatle izlenmesi gereken bir gelişim var: maocular hemen hemen her olayda sosyalistlere tam zıt doğrultuda ve onlara zarar veren bir politika izliyorlar. Bu bakımdan hiç şaşmayan eylemler içindeler. İlerici, devrimci gelişim karşısında burjuvazinin çaresiz kaldığı kitle hareketlerini, kitle örgütlerini sabote etmek artık maocuların işidir. Devrimcileri polise teslim etmek, kırdırmak maocuların işidir. Burjuvazinin sosyalistlere karşı kullanacağı malzemeyi hazır etmek de maocuların işidir. Kafa bulandırmak, hedef şaşırtmak özellikle bunların işidir. Bölücü, bozguncu örgütler kuran, bu örgütler aracılığıyla devrimci hareketi halktan koparmaya çalışan maoculardan başkası değildir. Burjuvazi eliyle ve onun teşvik yöntemleriyle yaygınlaştırılmaya çalışılan sahte «solculuk», maoculuğun çeşitli biçimleridir.

Bu niteliğiyle maoculuk, ipleri burjuvazinin elinde olan bir kukladan farksızdır, hem de tüm parçaları burjuvazinin istekleri doğrultusunda hareket eden bir kukla. O yüzdendir ki, bu sapık akıma karşı mücadele, burjuvaziye karşı mücadeleden ayrılmaz. Bu mücadeleyi bilinçli, temelli ve tutarlı biçimde yapmayan, gösterişe ağırlık veren eğilimler maoculara güç katıyor. Hiç kuşkusuz maoculuğun ecelini de yine ancak örgütlü ve bilime dayanan politika getirecektir. Çünkü provokasyonlarla mücadele ancak yeni provokasyonlara düşmeden verilebilir.

Doğru bir enternasyonalizm anlayışı ancak enternasyonalizmi bir sol gevezelik alanı haline getirmeden, hayata geçirerek kökleştirilebilir.

Sistemler arası mücadelenin bu somut belirtilerinin ve aldığı biçimlerin açık seçikliğini, duruluğunu bulandıran bir olay son yıllarda gelişmektedir. O da Çin Halk Cumhuriyetinin ve Maoculuk denilen akımın dünya politikasında ve işçi sınıfı hareketi içinde oynadığı roldür. 1960'ların ilk yıllarından itibaren Çin, sosyalist hareketin genel çizgisinden ayrılmış ve giderek ona karşı cephe alan, mücadele eden duruma gelmiştir. Dünya politik ilişkilerinde ise gittikçe emperyalist - kapitalist devletlerin safına kaymıştır. NATO'dan, AET' den yana tavır alıp Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'na karşı çıkışı bunun bir kanıtıdır. Bengladeş Kurtuluş hareketini desteklememesi, Şili Cuntası ile ilişkilerini sürdürmesi, kredi vermesi ve bugün Angola'da, ABD, İngiltere, Güney Afrika ve Zaire ile birlikte aynı emperyalizm yanlısı, karşı devrimci güçlere yardım etmesi aynı olgunun diğer belirtileridir. Çin, emperyalist - kapitalist ülkeleri değil, başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkeleri hedef alan yalın, yıkıcı bir mücadele sürdürmektedir.

Tek tek kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerinde de Maocuların, hareketi doğru politik çizgide ve sağlıklı biçimde yürüten işçi sınıfı partilerini saldırılarına hedef aldıkları ve saldırılarında sağcılarla, faşistlerle aynı safa düştükleri görülmektedir. Türkiye'de de bu çeşit saldırılar başgöstermiştir ve burada da faşistlerle, sosyalizm düşmanlarıyla aynı çizgide hareket etmektedirler.

Emperyalizm - kapitalizm karşısında sosyalizm saflarını sıkılamak, dayanışma ve güçbirliğini pekiştirmek varken, Çin'in böyle bir ayrılışa yönelmesi, sonra da düşmanca mücadeleye girişi esef edilecek bir durumdur; esefen de öte, ideolojik ve politik planda mücadele ve tasfiye edilmesi, en azından etkisiz hale getirilmesi gereken bir durumdur. Dünya işçi sınıfı hareketi bu mücadeleyi etkin biçimde vermektedir. Türkiye işçi sınıfı hareketi de kendi örgütlenmesini güçlendirip genişleterek, doğru politik çizgideki mücadelesini yükselterek Maoculuğa ve diğer goşist sapmalara en etkin cevabı verecektir. Çin'de ise başta işçi sınıfı olmak üzere toplumun sağlıklı, devrimci güçleri ülkeyi doğru rotaya ergeç oturtacaktır. Ve sosyalist ülkeler, emperyalizm - kapitalizme karşı mücadelenin başını çekmek işlevini sürdüreceklerdir.

— **'Selam Türkiye'nin Aydınlık geleceğine' broşüründen.**

PROLETARYA'NIN

PARTİMİZİN BAŞINDAN BERİ ISRARLA VURGULADIĞI BİR GERÇEĞİN GÖZLEMLERLE YENİDEN TEYİD EDİLMİŞ OLMASIDIR. BÜTÜN BU SAPMA VE FRAKSİYON HAREKETLERİ İŞÇİ SINIFI İÇİNDE HEMEN HİÇ YER VE TARAFTAR BULAMAMIŞ, İŞÇİ SINIFI BÖLÜNMEMİŞTİR. VE EN UYANIK, BİLİNÇLİ KESİMİYLE PARTİSİNE SAHİP ÇIKMAKTA, YALNIZCA BİR İKİ FABRİKA VE İŞYERİNİN BULUNDUĞU KASABALARDA BİLE YEREL KURUCU KURULLARIMIZIN ÇOĞUNLUĞUNU BU İŞÇİLER TEŞKİL ETMEKTEDİR. KIRSAL KESİMDE TARIM PROLETARYASININ DA AYNI DÜZEYE ERİŞMESİYLE, UZUN SAYILAMIYACAK BİR SÜRE SONRA, TÜZÜĞÜMÜZÜN 68. MADDESİNİN SON FIKRASI, BAŞKA TÜRLÜSÜ ZATEN MÜMKÜN OLAMIYACAĞINDAN BİR BAKIMA ANLAMINI YİTİRECEK, GEÇMİŞ DÖNEMLERDEKİ GEREKSİNİMLERİN BİR ANISINDAN İBARET KALACAKTIR.

Nihat Sargın

Demokratik Merkeziyetçilik ilkesini, tanımını, türüğümürün muhtelif hükümleri yoluyla bu ilkenin nasıl hayata geçirildiğini inceleyen geçen yazıda, partide gruplara ve gruplaşma eğilimlerine, ayrıcalıkçı konumlara kesin olarak yer olmadığını belirtirken organların seçimiyle ilgili tek farklı tutumu işçi üyelerin yönetim birimlerinde ve genellikle Parti'de ağırlığını sağlama yolunda kendini gösterdiği ifade edilmişti. Gerçekten, tüzüğün 68. maddesi bu konuda bütün üyeler ve yönetim kurullarına özel yükümlülükler getirmektedir. Buna göre, «Parti'nin üye bileşiminde işçi üyelerin ağırlığının devamlı artması» için çalışmak ve buna bağlı olarak «işçilerin her kademe organında çoğunlukla görev ve sorumluluk almalarını sağlamak için devamlı çaba harcamak» gerekmektedir. Maddenin son fıkrası ise yönetim organlarının teşkilinde bu ilkenin gereklerini yerine getirmek üzere yönetim organlarına ve üyelere özel bir «gözetim» zorunluluğu yüklemektedir. Bu fıkra aynen şöyledir :

«Bu cümleden olarak, Parti'nin bütün organlarında görevli bulunanlardan en az yarısının, kendisi üretim aracı sahibi olmadığı için emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir; yönetim kurullarınca kongrelere sunulacak aday tavsiye listeleri bu ilke doğrultusunda düzenlenir; kongrelerde oy kullanan üyeler de adaylar arasından en yetenekli olanları seçerken, bu ilke ve nedenlerini daima gözönünde bulundurur.»

Görüldüğü üzere, fıkra, ilk bölümünde «proleterya» nın bir tanımını yapmakta, diğer bölümünde ise bunun, Parti'nin bütün organlarında ağırlıkla temsilini sağlamak için kurallar getirmektedir. Bu fıkra, geçen dönem Türkiye İşçi Partisi türüğünün ünlü 53. maddesinin hemen hemen aynısıdır. Ünlü denmektedir, gerçekten hele birinci Büyük Kongrede bir kurucu üyenin maddenin uygulanması ile ilgili olarak verdiği önerge ile «çift liste, çift sandık» yönteminin benimsenmesi, hatta çoğu kez bu yöntemin maddenin kendisinin bir gereği olarak düşünülmesi, on yıllık yaşamında bu maddeyi üzerinde yürütülen olumlu ve daha çok olumsuz görüşlerle tüzüğün en çok bilinen ve tartışılan bir ögesi haline getirmişti. Maddenin ilk bölümündeki işçi tanımı bir yere bırakılarak bunun yalnızca, «sendikacı» denilen kesime seçimlerde ayrıcalık tanımaktan başka bir şeye yaramadığı iddia edilmiş, o sırada bir organa seçilmek durumundaki işçi sayısının azlığı da buna yol açmış bulunuyordu; ayrıca maddenin işçi ve işçi olmayan diye üyeleri kesin kategorilere bölerek parti içinde ve üyeler arasında olması gereken birlik ve beraberliği baltaladığı ileri sürülmüş, zaten büyük sanayi kentlerinin dışındaki yerel örgütlerde gerçek bir uygulama olanağının bulunmadığı da gösterilmiştir. Bu görüş ve iddialarda gerçek payı büyüktür. O kadar ki, Büyük Kongre'de üst yönetim organlarının seçimi ve milletvekili aday listelerinin hazırlanışı sırasında bu maddeyi ve özellikle zorunlu uygulamasını ileri sürerek o güne kadar parti çalışmalarında aktif katkısı olmamış kişilerin maddenin gerçek anlamı dışında adeta dayatmaya varan talepleri görülmüş, sanayi bölgeleri dışında, pratikte sosyalist aydınların dışında kalanların tümünün, maddenin kapsamına girmemekle birlikte işçi kesiminde mütalâa edilmelerine, böylece her iki durumda da maddenin asıl istemleri doğrultusunda uygulama olanağı bulunmamasına yol açılmış, diğer yandan da, kongrelerde örneğin bir sakız tenceresi sahibi olarak sakız imal eden bir üyenin üretim aracı sahibi olup, olmadığı gibisinden, fazlasıyla bilimsel diyelim, tartışmaların doğup sürdürülmesinin nedeni olmuştur. Bütün bunlar doğru idi. Ve bu doğrulardan da cesaret alarak geçen dönem Türkiye İşçi Partisi'nin bir çok evresinde değişik kesimlerin bu maddeyi değiştirmek, hatta tüzükten çıkarmak istemleriyle karşılaşıldı. Bu kesimlerin daha sonra Parti içi çatışmalarda sol veya sağ sapmaların da temsilcileri olarak ortaya çıkmaları ilginçtir. Bir sosyalist partide böyle bir maddenin yeri olmadığından tutunuz da, işçilerle birlikte diğer emekçi kesimlere de aynı espiri ile ayrı kontenjan tanınması ve maddenin ona göre düzenlenmesi veya proleterya tanımının diğer emekçileri de içine alacak biçimde genişletilmesi talep ve tasarılarıyla

Madde 68

Parti'nin başlıca görevlerinden biri öncelikle üyelerini ve bunlar yoluyla bütün işçi sınıfını ve emekçi kitleleri Parti'nin amaç ve programı ışığında eğitip aydınlatmak, böylece onları Parti kanalıyla ve onun ilkeleri doğrultusunda toplumu yönetmeye hazırlamaktır.

Bu nedenle her kademedeki yöneticiler ve bütün üyeler, işçi sınıfını ve emekçi kitleleri eğitip aydınlatmak ve Parti'nin üye bileşiminde işçi üyelerin ağırlığının devamlı artmasını sağlamak üzere olanaklarını sonuna kadar kullanmak zorundadır; ayrıca hem çalışma sırasında eğitilip aydınlanmak; hem Parti yönetimi yoluyla toplumu yönetime hazırlanmak, hem de işçi sınıfının ağırlığını koyması ile Parti'nin ilkeleri doğrultusunda ilerleme ve etkinliğini arttırmasına yardımcı olmak üzere, işçilerin her kademe organında çoğunlukla aktif görev ve sorumluluk almalarını sağlamak için devamlı çaba harcamakla yükümlüdür.

Bu cümleden olarak, Parti'nin bütün organlarında görevli bulunanlardan imkanlar oranında en az yarısının, kendisi üretim aracı sahibi olmadığı için emek gücünü üretim aracı sahiplerine satarak yaşayanlar veya işçi sendikaları yönetim organlarında görevli bulunan üyeler arasından seçilmiş olması gözetilir; yönetim kurullarınca kongrelere sunulacak aday tavsiye listeleri bu ilke doğrultusunda düzenlenir; kongrelerde oy kullanan üyeler de adaylar arasından en yetenekli olanları seçerken, bu ilke ve nedenlerini daima göz önünde bulundurur.

Parti tüzüğü'nden

AĞIRLIKLA TEMSİLİ

karşılaşıldı. Bütün bu girişimler, Parti'nin sonradan sapmalara karşı vargüçleriyle mücadele edecek olan sağlıklı öğelerinin geniş direnci karşısında sonuçsuz kaldı; madde aynen korundu ve kollandı.

Yukarıda belirtilen bütün olumsuz yanlarına karşın, bu maddede yeralan ana düşüncenin, Parti'nin varması gereken bir hedefi işaret ettiği, böylece o günkü uygulamalar ve sonuçları ne olursa olsun bu maddenin de Parti'nin karekter ve amacını belirleyen maddeye bağlı ve onun bir eki olarak ele alınması gerektiği düşüncesi ve Parti'nin giderek gelişen sosyalistleşme sürecinde bu düşüncenin de giderek ağırlığını arttırması değişiklik talep ve önerilerini her zaman önleyecek bir çoğunluğu Parti'de buldu. Bu çoğunluk için, maddenin savunulmasında yalnızca ileriye ait düşünceler mi ağır basmaktaydı; kuşkusuz hayır. Arkadaşlar maddeyi korumak için direnmekte haklıydılar. Belirtilen olumsuz görüntülerine rağmen madde, daha o zamandan Parti'nin sosyalistleşme sürecinde azımsanmayacak bir rol oynamaktaydı; işçi sınıfının Parti ile bütünleşmesi ve giderek Parti yönetiminde ağırlığını duyurmasında ön planda yararlı olmaktaydı. Bir çok işçi arkadaşımız, adeta maddenin zorlaması sonucu seçildikleri yönetim kademelerinde, pratik içinde iyi birer sosyalist olarak yetişme olanağına kavuştu. Öyle ki, bu gün de partimizin muhtelif yönetim kademelerinde görev ve sorumluluk yüklenen işçi arkadaşlarımız, geçen dönemde bu maddenin uygulaması sonucu yerel birimlerden başlayarak yönetim kademelerinde ilerlemişler ve bu gün, kökenleri ne olursa olsun, hatta bu hatıra dahi gelmeyecek biçimde, bulundukları kurul ve mercilerin vazgeçilmez ögeleri olmuşlardır.

Bugünkü tüzüğümüzde maddenin anlam ve gerekçesi ilk fıkralarında açıkça belirtilmiş bulunuyor. Bu fıkralara göre, «Parti'nin başlıca görevlerinden birinin öncelikle üyeler ve bunlar yoluyla bütün işçi sınıfını ve emekçi kitleleri Parti'nin amaç ve programı ışığında eğitip aydınlatmak ve böylece onları Parti kanalıyla ve onun ilkeleri doğrultusunda toplumu yönetmeye hazırlamak» tır. Madde'de daha sonra Parti'nin üye bileşiminde eğitilip aydınlatılmış işçi üyelerin ağırlığının devamlı artmasını sağlamak için çalışmak bütün üye ve yöneticilere görev olarak verilmekte, bununla birlikte «a) çalışma sırasında eğitip aydınlanmak, b) Parti yönetimi yoluyla toplumu yönetime hazırlanmak ve c) işçi sınıfının ağırlığını koyması ile Parti'nin, ilkeleri doğrultusunda ilerleme ve etkinliğini arttırmasına yardımcı olmak üzere yöneticiler ve üyeler, işçilerin her kademe organında çoğunlukla aktif görev ve sorumluluk almalarını sağlamak için devamlı çaba harcamakla yükümlü» kılınmaktadır.

Bugün «çift liste, çift sandık» yöntemi uygulanmıyor. Buna gerek duyulmaksızın, böyle bir zorunluluk olmaksızın yapılan seçimler, maddenin öngördüğü sonuçları şimdiye kadar kendiliğinden vermiş bulunuyor. Gerçi bunda, Çark Başak'ta daha önce belirtildiği üzere, gerek genellikle üyeler arasında, gerek muhtelif kademe organlarındaki üye bileşiminde şimdiye kadar işçi kökenli arkadaşların zaten sayıca ağır basmasının, ayrıca yetişmiş sosyalist işçi arkadaşların Parti'de önemli bir çoğunluk teşkil etmesinin rolü büyük. Diğer yandan henüz kuruluş döneminde bulunan Partimizde seçimlerin pek az yapıldığı, yeni kurulların daha çok atama yoluyla gerçekleştirildiği, ayrıca Parti'nin bugüne kadarki yerel örgütlerinin genellikle proletaryanın yoğun olduğu sanayi kentlerinde kurulmuş olduğu, sonuçların böyle çıkmasında bu faktörlerin de öncelikle rol oynadığı söylenebilir; kısmen haklı da olunur.

Bugün Partimiz, yaz ayları örgütlenme kampanyasıyla bir yıldan beri kurulup, geliştirilmiş olan sağlam çekirdeği etrafında, sanayi yoğunluğunun giderek azaldığı kırsal kesimde de örgütlenme girişimi içinde bulunmaktadır. Acaba bu girişimin sonuçları alındığında farklı görünümler ortaya çıkmayacak mıdır? Soru önemlidir ve önemi ölçüsünde dikkate alınmıştır. Başlangıçta yöneticilerce, özellikle Partideki üye bileşimini bugünkü düzeyinde koruyucu bazı tedbirler düşünülmüş ve uygulama alanına da sokulmuştur. Şu sıralarda kampanyanın ilk sonuçları Genel Merkez'e ulaşmış ve bazı görevli arkadaşlarımız izlenimlerini Merkez yöneticilerine aktarmış bulunuyor. Kampanya vesilesiyle yurt ölçüsünde kasaba ve köylere kadar uzanan geniş çaplı tarama, görevli arkadaşlarca bizzat yerinde yapılan gözlemler, Partimizle birlikte Türkiye'de sosyalist hareketin yakın geleceği ile ilgili olarak üzerinde dikkatle durulup, değerlendirilmesi gereken ilginç konuları ortaya koymaktadır.

Acele genellemelerden sakınmak gerekeceğine kuşku yok. Ancak bütün arkadaşlar çalışmalarını tamamlayıp raporlarını sunduğu, bu raporlar ilgili büro çalışmalarıyla değerlendirildiği, gereğinde karşılıklı görüşme ve müzakerelerle özel olanla genel ve müşterek olan izlenimler, buna bağlı olarak doğrultuların saptandığı zaman daha kesin yargılara varmak mümkün olabilecektir. Bununla birlikte, ihtiyat payını elden bırakmaksızın, bugüne kadar Genel Merkez'e ulaşmış olan bilgi ve veriler de, konumuzla doğrudan veya dolaylı olarak ilgili bazı genel sonuçlar çıkarılmasına olanak vermektedir. Bunlardan birincisi, bir takım çevrelerin —kolayca tahmin edilebilecek nedenlerle— ısrarla yinelemelerine rağmen, «beş parti» hikayesinin, taranılan bölgelerde ümitsiz bir iki çaba dışında herhangi bir yansımasının görülmediği, halk kitleleri arasında böyle bir sorunun kesinlikle mevcut olmadığıdır. Buna karşın, genellikle «sol sapma» adı altında toplanabilecek bir takım fraksiyonel görüşler ve bu görüşlere bağlı grupların bazı küçük burjuva aydınları ve gençliği arasında mevcudiyetinin izlenmiş olmasıdır. Bunlar da çoğunlukla, bugünkü üst yönetimine karşı görünse de C.H.P. ile bağlantılı ve taraftarı olarak, onun dışında bir politik örgütlenmeyi yadsıyan tavır içinde bulunmaktadırlar. Diğer yandan, bugün zaten istenmemek ve beklenmemekle birlikte, eskiden kısmen görüldüğü üzere, asgari bir sosyalist bilinçlenme olmaksızın yalnızca iyi niyete yaslanılarak sosyalist parti kurucusu olmanın genellikle çok gerilerde kaldığıdır. Geçen on yıllarda bilinçlenme süreci gelişmiştir, üstelik bir 12 Mart geçirilmiştir; bugün sosyalist partinin kurucusu, hatta taraftarı olmak dahi en azından kendini sosyalist saymayı ve sosyalizmin genel ilkelerini bilip, benimsemeyi gerektirmektedir. Ayrıca geçen dönem Türkiye İşçi Partisi'nin kapatılması ve sosyalist harekete ket vurulmasından sonra bazı bilinçli arkadaş ve taraftarlar, partisiz kalmanın acısı ve burukluğu içinde o gün mevcut en ileri partiyi destekleme ve ona omuz verme durumunda olmuşlardır. Bugün yeniden birer birer asıl yerlerine dönmektedirler. Bu bakımdan da, halen aynı çatı içinde bulunsalar ve bugünkü yönetime karşıt olsalar dahi yukarıda belirtilen sol sapma durumundakilerden kesin ayırım içindedirler. Bugün C.H.P. içinde ve etrafında gözlenen çatışma ve sürtüşmeleri yerli yerine oturtmaya çalışırken bu ayırımın dikkate alınmasında sağlam bir değerlendirme için yarar vardır.

Ama bütün bu izlenimlerin hepsinden daha ilginç ve sevindirici olanı Partimizin başından beri ısrarla vurguladığı bir gerçeğin gözlemlerle yeniden teyid edilmiş olmasıdır. Bütün bu sapma ve fraksiyon hareketleri işçi sınıfı içinde hemen hiç yer ve taraftar bulamamış, işçi sınıfı bölünmemiştir. Ve en uyanık, bilinçli kesimiyle Partisine sahip çıkmakta, yalnızca bir iki fabrika ve işyerinin bulunduğu kasabalarda bile yerel kurucu kurullarımızın çoğunluğunu bu işçiler teşkil etmektedir. Kırsal kesimde tarım proletaryasının da aynı düzeye erişmesiyle, —ki aralarındaki sendikalaşma girişimleri ve bu yolda ilk baş vurulacak ve öne düşüp yol göstermesi istenecek kimseler olarak imkan buldukları yerde öncelikle partili arkadaşlarımızı arayıp bulmaları bunun ilk işaretleri sayılabilir— uzun sayılamıyacak bir süre sonra, tüzüğümüzün 68. maddesinin son fıkrası, başka türlüsü zaten mümkün olamıyacağından bir bakıma anlamını yitirecek, geçmiş dönemlerin ve o dönemlerdeki gereksinimlerin bir anısından ibaret kalacaktır.

Özlenen ve beklenen de bu değil midir?

partili, çark başak'ın en iyi muhabiri, en iyi dağıtımcısı ve en iyi okuyucusudur.

LÜBNAN ve FİLİSTİN DAVASI

Daha önceki bir yazımızda (Çark Başak, sayı 6) Arap ülkelerinin, «ilerici» denilenleri de dahil, Filistinlilerin davasına gönülden sahip çıkmadıklarını, bu sorundan ve kendi toprakları üzerindeki Filistin göçmenlerinden ve silahlı kuvvetlerinden kurtulmak istediklerini, Filistin Kurtuluş Hareketinin devrimci niteliğinden kendi iç rejimleri açısından tedirgin olduklarını belirtmiştik.

Arap devletleri Filistinlileri ve Filistin davasını, İsrail'in genişleme politikasına ve girişimlerine karşı bir koz, bir araç olarak kullanagelmişlerdir.

Lübnan'daki son olaylar bu yorumu kuşkuya yer bırakmıyacak biçimde doğrulamaktadır. Lübnan'daki askeri harekat Filistinlilerin topyekun imhasına yönelmiştir. Cisr El-Paşa göçmen kampından sonra Tel Zaatar kampı da 54 gün yiğitçe direndikten sonra Suriye'nin de himmetiyle sağcı Hıristiyan güçlerin eline geçmiştir. Tel Zaatar'dan yaralıların boşaltılmasına dahi müsaade etmek istemeyen sağcı güçler kampı ele geçirdikten sonra kadın, çocuk, yaşlı farkı gözetmeden kamp halkını kılıçtan geçirmeye koyulmuştur. 1948'den beri kamp hayatının zorlukları içinde çile çekmiş olan Filistinliler şimdi de acımasız bir katliama kurban gitmişlerdir.

Bütün bunlar dünyanın gözüönünde olmuş, Filistinlilere yöneltilen haksız ve kanlı saldırıları, katliamı durdurmak için hiç girişimlerde bulunulmamış, sorun Birleşmiş Milletlerin ne Genel Kuruluna, ne de Güvenlik Konseyine getirilmemiştir bile. Son Yeşilköy olayı gibi tedhiş ve uçak kaçırma olayları gazetelerin ilk sayfalarında büyük manşetlerle verilirken Lübnan'daki Filistinlileri imha operasyonlarına ilişkin haberler ancak iç sayfalarda yer bulabilmiştir.

Yeşilköy'deki gibi tedhiş hareketlerinin ve uçak kaçırmaların Filistin davasına bir yararı yoktur. «Filistinlilerin dünyaya sesini duyurmak; Filistin davasına dünyanın dikkatini çekmek» gibi gerekçeler de geçerli değildir. Bu gibi olaylar böyle bir işlevi de yerine getirmemekte, tersine olumsuz tepkilere yol açmaktadır. Emperyalistler ve sağcı, tutucu güçler bu olayları dünya kamuoyunu Filistinliler aleyhine heyecana vermek, dikkatleri asıl sorundan saptırmak, asıl sorunu bir demogoji perdesiyle maskelemek için kullanıyorlar, bir ölçüde bunu başarıyorlar da. Filistinli savaşçılarının bu çeşit tedhiş ve kaçırma girişimleriyle Filistin sorununu çözüme kavuşturmak şöyle dursun, çözüm yoluna doğru iteleyebilmek imkanları dahi yoktur.

İsrail'deki Arapların kendilerine yöneltilen baskıcı uygulamalara karşı toplu direnme hareketleri ve mücadeleleri başka bir konudur. Bu, haklı, onaylanacak, desteklenecek bir oluşumdur. Filistin kurtuluş örgütlerinin İsrail'deki arapların bu mücadelesini örgütlemeleri, güçlendirmeleri, bir ulusal kurtuluş savaşına dönüştürmeleri, şimdi tıkanmış görünen, bağımsız bir Filistin devletinin kurulması yollarını açabilir.

İsrail devletinin varlığını kabul etmemenin, haritadan silinmesini amaçlamanın artık bir geçerliliği kalmamıştır. Bunun gerçekleşmesi fiilen mümkün değildir. Batılıların Filistinlilerin anayurdunu bol keseden Yahudilere armağan etmeye hakları yoktur; orada bir İsrail devletinin kuruluşu haklı değildi. Ama otuz yıldır köprülerin altından çok sular aktı ve bu sular tümüyle geri akıtılamaz. Yine de, eski sınırlarında olmasa da; Filistinlilerin vatan bilip oturacakları, ekonomilerini ve kültürlerini geliştirecekleri topraklar üzerinde bir Filistin devleti kurulabilir. FKÖ'ye dahil örgütler kendi aralarında anlaşarak uygulanma kabiliyeti olan, geçerliliği olan açık seçik bir program ortaya koymalıdırlar. Yukarıda sözünü ettiğimiz mücadelenin yanı sıra, politik ve diplomatik düzeyde de çalışmalar sürdürülmelidir. Lübnan olaylarından hemen önce FKÖ itibarını yükseltmiş yabancı ülkelerde ve uluslararası kuruluşlarda Filistinlilerin tek temsilcisi ve sözcüsü olma hakkını kazanmış, fiilen de yerini almıştı. Lübnan'daki yenilgi politik ve diplomatik etkinliği de zayıflatabilir. Bu alanda da tutunmak kazanılmış mevzileri daha da güçlendirmeye çalışmak Filistin ulusal mücadelesinin diğer önemli yanıdır.

İTALYA OLAYININ ANLAMI VE ÖNEMİ

İtalya'da seçimlerden sonra Hristiyan Demokrat azınlık hükümetinin kuruluşu bilimsel sosyalizmde bilinen, çoktan açıklığa kavuşturulmuş bir doğruyu bir kez daha doğrulamaktadır: Burjuvazi, onun politik temsilcileri, ideologları «hürriyetçi demokratik rejim», «çoğulcu demokrasi», «milli iradenin tecellisi» edebiyatını ancak kapitalist sistem ve burjuvazinin egemenliği ayakta kaldıkça, onlara dokunulmadıkça sürdürmekte, savunmaktadırlar. Bunlara karşı bir «tehlike» belirdiği, seçim sandığından sosyalizmi hedef alan işçi sınıfı partisi oyları çıktığı zaman tutumları yüz seksen derece bir dönüş yapmaktadır. «Milli irade» işçi sınıfı partisi lehinde «tecelli» etmişse buna saygı göstermeleri, bu sonucu kabul etmeleri kendi iddiaları çerçevesinde gerekmez mi? Ama burjuvazinin ve temsilcilerinin ve ideologlarının sırtlarında yumurta küfesi yoktur; tutarsızlığa, çelişkiye düşmek, tükürdüğünü yalamak onlar için işten bile değildir. «Hürriyetçi çoğulcu demokrasi» ve «milli irade» iddiaları bir kenara atılıverir.

İtalya burjuvazisi ve dış güçler ABD, Federal Almanya, İngiltere ve Fransa İtalyan Komünist Partisi'nin iktidara ortak olmasına müsaade etmeyeceklerini belli etmişler, dört emperyalist devlet İKP iktidarı paylaştığı takdirde yardımları kesmek suretiyle İtalya'nın iç işlerine karışacaklarını büyük küstahlıkla açıklamışlardır. Ne var ki emperyalist devletler eski güçlerinden çok şey kaybetmişlerdir. İKP'ni iktidardan uzun süre uzak tutmak, 2. Dünya Savaşından sonra bu partiyi iktidar koalisyonundan uzaklaştırdıkları gibi kolay olmayacaktır. Gerek dünya güç dengesi, gerekse İtalya'daki iç sınıfsal güçler dengesi sosyalizm lehine önemli ölçülerde değişmiştir ve değişme sürmekte güçlenmektedir.

Andreotti'nin Hristiyan Demokrat hükümeti Senato ve Meclis'den güven oyu almamıştır, ancak güvensizlik oyu verilmemesini sağlayabilmiştir. İKP ve onun ardından diğer sol, demokratik partiler çekimser oy vermek suretiyle Hristiyan Demokratlara hükümet olma fırsatını bilerek vermişlerdir. Buna karşılık Hristiyan Demokratlar bir takım taahhütlere girmişlerdir, vergi sistemi, eğitim, güvenlik kuvvetlerinin yeniden örgütlenişi gibi konularda. İtalya büyük ekonomik, mali ve sosyal sorunlarla karşı karşıyadır. Andreotti hükümeti taahhütlerini yerine getirecek, bu ağır sorunlarla başa çıkabilecek midir? Getiremez ve başa çıkamazsa ne olacaktır? Sorun budur.

Durum düzelmeye doğru gitmez, daha da karışırsa faşizm boy gösterecek midir? İtalya'daki faşizm tehlikesinin aracı oradaki faşist parti ve hareket ve onun düzenlediği provakasyonlar ve kamplolar olmayacaktır. Bunlar ancak «gerekçe» yi, «ortamı» hazırlayacaktır. Tehlike ordudandır. İtalyan burjuvazisi ve dış yardımcıları İtalyan ordusunu Şili'deki gibi bir harekete geçirecek midir, geçirebilecek midir? Sorun budur. İKP bu sorunun bilincindedir. «Tarihi uzlaşma» önerisi ve girişimi, orta sınıf ve tabakaları işçi sınıfı hareketinden yana çekme çabaları altında yatan belirleyici neden budur. Bu taktiklerin olduğu kadar benimsenen uzun vadeli stratejinin temelinde de bu sorun vardır. Kısa vadede faşist bir darbeyi önlemek, uzun vadede ise, işçi sınıfı dışındaki emekçi kitleleri ve orta sınıfları işçi sınıfı davasına kazanarak, onlarla demokratik ittifaklar kurarak tekelci büyük burjuvaziyi kuşatmak ve tecrit etmek, sınıf güçleri dengesini büyük burjuvazinin başa çıkamıyacağı ölçüde onun aleyhine değiştirip güçlendirerek onu faşizmi getiremez, sosyalizme geçişi önleyemez çizgiye itelemek ve sokmak.

İtalya'da yer alacak gelişmeler yalnız İtalya için değil, dünya gidişatı, sosyalist hareketi açısından da büyük önem taşımaktadır.

ÇARK BAŞAK ● **Türkiye İşçi Partisi Merkez Yayın organı** ● Sahibi : Türkiye İşçi Partisi adına **Behice BORAN** ● Sorumlu yazı işleri müdürü : **Nurdan ORPEN** ● 15 günde bir yayınlanır ● Yönetim yeri : TİP Genel Merkezi, Nur'u Ziya Sok. 17/5 Tünel - İSTANBUL Tel: 45 92 01 ● Abone: 24 sayı için 35.— TL. Yurtdışı: 70.— TL. ● Dizgi-Tertip : **Başaran Matbaası** ● Baskı : **Ufuk Matbaası** — Tel. : 26 43 09